

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha č. 07 Pravidel pro žadatele a příjemce podpory OPŽP

Metodika pro žadatele

Rozvádějící podmínky provozování vodohospodářské
infrastruktury dle OPŽP

**Podmínky přijatelnosti vodohospodářských
projektů pro Operační program Životní prostředí**

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
STÁTNÍ FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
FOND SOUDRŽNOSTI

www.opzp.cz ■ www.europa.eu
Zelená linka: 800 260 500 ■ dotazy@sfzp.cz

VERZE 4.0

OBSAH

1	Uvedení do problematiky a vymezení základních kategorií	5
1.1	Vymezení základních pojmů	5
1.2	Podmínka hlavního vlastníka	7
1.2.1	Související provozní smlouva	9
1.3	Základní modely provozování vodohospodářské infrastruktury v ČR	12
1.3.1	Oddílný model	12
1.3.2	Model samostatného provozování (Obec provozuje sama)	12
1.3.3	Vlastnický model	14
1.3.4	Smíšený model	15
1.4	Rozcestník kategorií provozních smluv	16
1.4.1	Nové provozní smlouvy	16
1.4.2	Stávající provozní smlouvy	16
2	Provozní smlouva	17
2.1	Soulad s nejlepší mezinárodní praxí	17
2.2	Cenotvorba (nastavení cen a nájemného)	18
2.2.1	Tvorba zdrojů k zajištění obnovy infrastrukturního majetku	19
2.2.2	Cenotvorba podněcující efektivitu	19
2.2.3	Zásady cenotvorby pro OPŽP v oboru vodovodů a kanalizací	20
2.3	Cenotvorba a udržitelnost pro případ Služební provozní smlouvy	21
2.4	Kvalita služeb a výkonové ukazatele	21
2.5	Monitoring	22
2.6	Sankce	22
2.7	Soulad s evropskou environmentální legislativou	23
2.8	Další obsahové náležitosti smluv	23
2.8.1	Identifikace a rozsah pronajímaného majetku	23
2.8.2	Rozlišení investic a provozu (popř. údržby)	24
2.8.3	Pravidla veřejných zakázek a koncesí	24
2.8.4	Postoupení, smlouvy s třetími osobami, změny smlouvy, dvojí užívání infrastruktury	25
2.8.5	Odpovědnost vlastníka za škodu způsobenou provozovatelem	26
2.8.6	Zajištění závazků provozovatele (záruky)	26
2.8.7	Pojištění	27
2.8.8	Práva duševního vlastnictví	28
2.8.9	Ukončení smlouvy a práva a povinnosti při ukončení provozního vztahu	28
2.8.10	Řešení sporů	29
2.8.11	Zajištění souladu s podmínkami Rozhodnutí o poskytnutí dotace	30
3	Procesní postup žadatele	31
3.1	Nové provozní smlouvy	31
3.1.1	Nové provozní smlouvy „na zelené louce“	32
3.1.2	Nové provozní smlouvy nahrazující stávající provozní smlouvy	32
3.2	Úpravy stávajících provozních smluv	33
3.2.1	Standardní úpravy provozních smluv	33
3.2.2	Účinnost úprav stávajících provozních smluv	33
3.3	Zadávací řízení na výběr provozovatele	35
3.3.1	Koncesní řízení	35
3.3.2	Zadávací řízení na koncesní smlouvy, na které se nevztahuje ZZVZ (KSMR)	39

3.3.3	Zadávací řízení pro služební provozní smlouvy	40
4	Zadávací řízení na provozovatele vodohospodářské infrastruktury	41
4.1	Náležitosti zadávacího řízení na provozovatele	41
4.2	Přehled podkladů k zadávacímu/ řízení na provozovatele	42
4.2.1	Předložení podkladů před zahájením daného řízení (fáze 1)	42
4.2.2	Předložení podkladů daného řízení (fáze 2)	42
4.2.3	Předložení podkladů o průběhu daného řízení	43
4.3	Podmínky pro zadávání koncesních smluv malého rozsahu	44
4.3.1	Zahájení výběrového řízení	44
4.3.2	Posouzení kvalifikace	45
4.3.3	Výzva k podání nabídek	45
4.3.4	Posouzení a hodnocení nabídek	47
4.3.5	Oznámení o výběru dodavatele	47
4.4	Podmínky pro zadávání služebních provozních smluv	47
4.5	Postihy za porušení pravidel zadávacího řízení na provozovatele	48
5	Vazby na ustanovení relevantních předpisů komunitárního práva a odpovídající legislativní vymezení v ČR	49

ÚVOD

Tato metodika (dále jen „**Metodika**“) je určena pro žadatele o čerpání prostředků v rámci Operačního programu Životního prostředí (OPŽP). Tento program umožňuje získat prostředky z evropských fondů. Metodika představuje podrobný výklad požadavků Podmínek přijatelnosti, jejichž naplnění je přezkoumáváno při posuzování žádosti o dotaci z OPŽP.

Metodika rovněž zohledňuje obecné právní akty evropského práva týkající se poskytování služeb obecného hospodářského zájmu, z nichž vychází i požadavky stanovené v OPŽP.

Pro zachování kontinuity při implementaci projektů v českém vodárenství (pro oblast pitné a odpadní vody) ve vztahu k provozování vodohospodářské infrastruktury soukromými provozovateli se Evropská komise a Česká republika dohodly na použití pravidel a principů, které byly obsaženy v „Podmínkách přijatelnosti vodohospodářských projektů pro Operační program Životní prostředí v programovém období 2007–2013“ předložených Evropské komisi dne 06/08/2007 č.j. 55893/ENV/07, 2203/300/07 (dále jen „Dohoda“), i pro období 2021-2027.

ZKRATKY

„**ZoVK**“ znamená zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů;

„**ZoOVZ**“ znamená zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;

„**NOZ**“ znamená zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů;

„**ZOK**“ znamená zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích);

„**VaK**“ znamená vodovod a kanalizaci ve smyslu ZoVK;

„**ZoV**“ znamená zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů;

„**ZZVZ**“ znamená zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů;

„**MŽP**“ znamená Ministerstvo životního prostředí;

„**MF**“ znamená Ministerstvo financí ČR;

„**ŘO**“ znamená řídicí orgán OPŽP, tedy MŽP;

„**SFŽP**“ znamená Státní fond životního prostředí ČR;

„**OPŽP**“ znamená Operační program Životní prostředí v programovém období 2021-2027;

„**ČOV**“ znamená čistírnu odpadních vod ve smyslu ZoVK;

„**EO**“ znamená ekvivalentního obyvatele. Pojem slouží k vyjádření kapacity ČOV a je definován průměrnou produkcí znečištění (60 g/den BSK5);

„**PD OPŽP**“ znamená Programový dokument OPŽP 2007 – 2013, 2014 – 2020, 2021 – 2027;

„**Podmínky přijatelnosti**“ znamená příloha č.7 PD OPŽP 2007 – 2013, příloha č. 6 PD OPŽP 2014 – 2020, příloha č. 3 PD OPŽP 2021 - 2027.

„**KSMR**“ znamená koncesní smlouvu malého rozsahu definovanou v § 178 ZZVZ.

„**Pravidla pro žadatele a příjemce**“ Závazné pokyny pro žadatele a příjemce v OPŽP 2007 – 2013, Pravidla pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP pro období 2014 – 2020, 2021 – 2027

* * * * *

1 UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY A VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH KATEGORIÍ

Tato kapitola poskytuje pro orientaci v dalším textu základní vhled do problematiky provozních modelů, provozních smluv a podpory projektů.

1.1 Vymezení základních pojmů

Vlastník

Pojem vlastník užívaný v této Metodice označuje pro účely této Metodiky subjekt, který má výlučné vlastnické právo k vodovodu a/nebo kanalizaci (dále rovněž „infrastruktura“), případně subjekt, který má odvozené dispoziční právo k infrastruktuře na základě zákona (např. svazky obcí).

Žadatel

Žadatelem je osoba, která splňuje podmínky dané Operačním programem Životní prostředí , Pravidly pro žadatele a příjemce podpory v Operačním programu Životní prostředí(a výzvou Ministerstva životního prostředí k podávání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Žadatelem o podporu musí být vždy hlavní vlastník stávající vodohospodářské infrastruktury, pokud je způsobilým příjemcem podpory z OPŽP. Podrobněji v kapitole 1.2.

Provozovatel

Provozovatelem vodovodu a/nebo kanalizace je osoba, která provozuje vodovod nebo kanalizaci na základě provozní smlouvy a je držitelem povolení k provozování tohoto vodovodu nebo kanalizace¹.

¹ Provozovatelem vodohospodářské infrastruktury může být i vlastník infrastruktury, který v takových případech plní povinnosti provozovatele (srov. ust. § 8 odst. 2 ZoVK).

Odběratel

Odběratelem je obecně vlastník pozemku nebo stavby připojené na vodovod nebo kanalizaci.

Vodovod

Vodovod je provozně samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující vodovodní řady a vodárenské objekty, jimiž jsou zejména stavby pro jímání a odběr povrchové nebo podzemní vody, její úpravu a akumulaci.

Kanalizace

Kanalizace je provozně samostatný soubor staveb a zařízení zahrnující kanalizační stoky k odvádění odpadních vod a srážkových vod společně nebo odpadních vod samostatně a srážkových vod samostatně, kanalizační objekty, čistírny odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizace. Odvádí-li se odpadní voda a srážková voda společně, jedná se o jednotnou kanalizaci. Odvádí-li se odpadní voda samostatně a srážková voda také samostatně, jedná se o oddílnou kanalizaci.

Provozování VaK a vodohospodářské služby

Provozování vodovodů a/nebo kanalizací (a s tím spojené vodohospodářské služby poskytované provozovatelem) představují souhrn činností, kterými se zajišťuje dodávka pitné vody a/nebo odvádění a čištění odpadních vod. Rozumí se jím zejména dodržování technologických postupů při odběru, úpravě a dopravě pitné vody včetně manipulací, odvádění, čištění a vypouštění odpadních vod, dodržování provozních nebo manipulačních řádů, kanalizačního řádu, vedení provozní dokumentace, provozní a fakturační měření, dohled nad provozuschopností vodovodů a kanalizací, příprava podkladů pro výpočet ceny pro Vodné a/nebo Stočné a další související činnosti; není jím správa vodovodů a kanalizací ani jejich rozvoj. Vodohospodářské služby (dále rovněž jen „**služby**“) poskytované provozovatelem tedy zahrnují zejména službu dodávky vody, službu odvádění a čištění odpadní vody, službu udržování a službu servisu odběratelům.

Vodné

Vodné představuje úplatu za dodávku pitné vody.

Stočné

Stočné představuje úplatu za odvádění (a čištění, popřípadě zneškodňování) odpadních vod.

Cena

Cena představuje cenu pro Vodné nebo cenu pro Stočné; jedná se tedy o cenu v Kč za jednotku objemu vody (za 1 m³).

Legislativní vymezení výše uvedených pojmů je uvedeno v ZoVK.

Cenová solidarita

Situace, kdy více vlastníků vodohospodářské infrastruktury chce vytvořit oblast s jednotnými cenami pro vodné a/nebo stočné, je možné řešit uplatněním „cenové solidarity“. Každý takový případ cenové solidarity je žadatel povinen řešit v rámci konzultací se SFŽP a případně MF.

Cenová fixace

Cenová fixace představuje mechanismus zajišťující, že existuje smluvně závazný a matematicky přesně daný způsob pro výpočet ceny na základě některých hodnot, které jsou dané dopředu (*ex ante*) a některých hodnot, které jsou dané dle skutečnosti (*ex post*). Cenová fixace tedy v kontextu tohoto dokumentu neznamena, že cena je pevně daná dopředu.

Zjednodušený finanční model

Zjednodušený finanční model, pro vlastníky a provozovatele vodohospodářské infrastruktury (dále jen „ZFM“), byl vytvořen na základě požadavku Ministerstva životního prostředí, účelem ZFM je zejména kvalifikované vyčíslení přiměřeného zisku provozovatele. ZFM dále určuje hodnoty, které vstupují do procesu cenové fixace *ex ante* jako opravdu fixní a zakotvené ve smlouvě. **Vyplněný ZFM je povinnou přílohou všech provozních smluv a povinným nástrojem uveřejňovaným zadavatelem v rámci zadávací dokumentace pro zpracování cenové nabídky uchazeči.** U provozních smluv, kde Vodné, respektive Stočné vybírá vlastník, je potřeba v ZFM zvolit variantu typu smlouvy pro služební provozní smlouvy.

Podrobná závazná pravidla pro použití ZFM jsou uvedena v Manuálu k Zjednodušenému finančnímu modelu.

Provozní smlouva

Provozní smlouva (v této Metodice rovněž označována i jako „klasická“ provozní smlouva) představuje smluvní základ vztahu vlastníka a provozovatele vodohospodářské infrastruktury v rámci oddílného modelu (srov. kapitola 1.3.1 této Metodiky). Podrobněji je popsána v kapitole 2.

Služební provozní smlouva

Služební provozní smlouvy představují stejně jako „klasické“ provozní smlouvy smluvní základ vztahu vlastníka a provozovatele vodohospodářské infrastruktury, s tím rozdílem, že provozovatel příslušné vodohospodářské infrastruktury nemá přímý vztah k odběratelům a nevybírá Vodné a/nebo Stočné. Smluvní vztah vlastníka a provozovatele vodohospodářské infrastruktury služební provozní smlouvy se řídí ZZVZ a kapitolou č. 3.3.3.

1.2 Podmínka hlavního vlastníka

Tato podmínka vychází z dosavadních zkušeností při implementaci OPŽP a požadavku Evropské komise nepřipouštět další fragmentaci infrastruktury, resp. provozních celků infrastruktury.

Smyslem tohoto požadavku je jednodušší udržení cenové solidarity, předejití tříštění vlastnické a provozní infrastruktury na malé a obtížně provozovatelné celky, méně problematické splnění podmínek udržitelnosti a celkové zjednodušení administrace a realizace projektu.

Smyslem tohoto požadavku je zabránit evidentnímu roztržení vlastnictví infrastruktury, nikoliv zbytečně omezovat žadatele v situacích již složitých vlastnických vztahů. **Požadavek je relevantní pouze ve vztahu k složce, ve které se projekt realizuje (tj. odpadní nebo pitná voda).** Pro určení hlavního vlastníka v rámci stávajících vlastnických poměrů na daném území je rozhodující hodnota infrastruktury vlastníků na území obce či obcí, kde se realizace projektu předpokládá, určená k okamžiku podání žádosti na základě aktuálně platného *Metodického pokynu pro orientační ukazatele výpočtu pořizovací ceny objektů pro VÚME*. Příklad: v situaci, kde je infrastruktura na území dané obce či obcí vlastněna dvěma a více nezávislými vlastníky, platí předpoklad, že vlastník s největším stávajícím podílem na vlastnictví vodovodů anebo kanalizací je „hlavním vlastníkem“; Následující varianty vyžadují vždy odsouhlasení výjimky ze strany SFŽP.

Výjimky z podmínky „hlavního vlastníka“:

- i. případ realizace opatření minoritním vlastníkem na jeho stávající infrastrukturu,
- ii. případ skupinového vodovodu,
- iii. případ svazku obcí, který teprve vzniká nebo není současným hlavním vlastníkem vodohospodářské infrastruktury v souvislosti s projektem OPŽP za účelem vybudovat novou společnou infrastrukturu, např. typu ČOV, vodovodních řadů skupinového vodovodu nebo jeho části či úpravny vody pro jeho členy,
- iv. případ dle výjimky pro související smlouvy – viz. kapitola 1.2.1 Ad b), (d) (podklady k naplnění podmínek uvedených v této výjimce je nutné předložit již k projektové žádosti z OPŽP),
- v. případ žadatele – regionálního vlastníka, který nejpozději od 1. ledna roku následujícího po roce, v němž došlo k získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu, převezme do majetku veškerou stávající infrastrukturu na území relevantní obce v dotčené složce pitné/odpadní vody (podklady k naplnění podmínek uvedených v této výjimce je nutné předložit již k projektové žádosti z OPŽP),
- vi. ve specifických případech vlastnicko-provozních vztahů, které nesplňují shora uvedené podmínky, bude umožněno udělení výjimky z podmínky hlavního vlastníka ze strany ŘO **i minoritnímu vlastníkovi** za splnění následujících podmínek:
 - a. předložením dokumentu, jímž obě strany deklarují jasný záměr převést majetek jako přílohy k Žádosti o podporu – z něž bude jasně patrné, že budoucí nabyvatel majetku se zavazuje zcela plnit závazky vedoucí k naplnění podmínek Rozhodnutí o poskytnutí dotace, kladené na příjemce podpory. V tomto dokumentu bude jasně stanoveno, že převod se týká veškeré stávající VHI v dotčené složce a bude stanoven nejzazší termín převodu,
 - b. budoucí převod majetku bude nejpozději ve lhůtě do 31. 12. roku následujícího po roce, v němž došlo k získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu².

² Od 1. ledna roku následujícího po roce, v němž byl uskutečněn převod majetku, je nezbytné naplnit všechny podmínky Metodiky.

Musí být převeden veškerý majetek žadatele v dotčené složce, který nepodléhá jiné výjimce³ z podmínky „hlavního vlastníka“, a to výhradně do vlastnictví hlavního vlastníka na relevantním území, který zároveň musí být způsobilým žadatelem dle OPŽP,

- c. k převodu majetku dojde za podmínek stanovených tak, aby nabývajícimu subjektu nebyla poskytnuta neoprávněná výhoda⁴, v souladu s principem řádného hospodáře nebo za podmínek odpovídajících majetkovému podílu v subjektu budoucího nabyvatele. Dodržení této podmínky je plně v gesci příjemce dotace,
- d. dodržení relevantních podmínek provozování dle OPŽP, dodržení všech ostatních podmínek OPŽP, resp. relevantní výzvy a také národní a oborové legislativy (např. dlouhodobá udržitelnost vodohospodářského systému, zajištění provozu spolufinancované infrastruktury, nastavení cenotvorby a další) a jeho kladného posouzení ze strany ŘO, resp. SFŽP.

U tohoto přístupu dle bodu vi.) je tedy připuštěna možnost, resp. v kontextu projektu povinnost převodu vlastnického práva k majetku, který byl předmětem dotace, nicméně možnost převodu práv a povinností z rozhodnutí o poskytnutí dotace je zcela vyloučena. Z uvedeného plyne, že příjemce dotace/původní vlastník projektem budované VHI zůstává i po převodu vlastnického práva k dotčenému majetku osobou plně odpovědnou za plnění podmínek dotace vůči poskytovateli. S ohledem na uvedené ŘO důrazně doporučuje promítnout do smluvního vztahu mezi příjemcem dotace a novým vlastníkem předmětu dotace všechny povinnosti příjemce dotace související s vlastnictvím a provozem VHI vůči poskytovateli dotace. Nastavení dotčeného smluvního vztahu mezi příjemcem dotace a novým vlastníkem předmětu dotace je plně v kompetenci příjemce dotace a musí být podkladem pro udělení této výjimky.

Je doporučeno nechat všechny výše uvedené výjimky potvrdit ze strany ŘO před vypracováním Žádosti o podporu.

Výjimka dle bodu vi.) musí být udělena ze strany ŘO, nicméně žádost o ni je podána prostřednictvím SFŽP. Vyjmenované podklady budou nejprve předloženy k posouzení SFŽP a až po jejich kompletaci a předběžné kontrole budou postoupeny ŘO. Kladné stanovisko ŘO již musí být součástí Žádosti o podporu.

1.2.1 Související provozní smlouva

Nad rámec výslovných požadavků Podmínek přijatelnosti, stanovisko EK z poloviny roku 2011 také vyžaduje úpravu „související“ provozní smlouvy ve vztahu k tzv. „primární“ provozní smlouvě.

„Primární“ provozní smlouva je smlouva, na základě, které je nebo bude v oddílném modelu provozována infrastruktura spolufinancovaná v rámci OPŽP. V případě jiného provozního modelu, než oddílného se postupuje obdobně.

³ Předmětem převodu na hlavního vlastníka dále nemusí být veřejné části přípojek, i pokud byly vybudovány s podporou OPŽP.

⁴ Dle Čl. 65 Nařízení 1060/2021

„Relevantní obec“ je obec,⁵ kde se nachází infrastruktura spolufinancována v rámci OPŽP, jejíž provozování je nebo bude předmětem primární provozní smlouvy. V rámci jednoho projektu OPŽP může být relevantních obcí více.

„Souvisejícími“ smlouvami jsou pak pro účely této Metodiky všechny provozní smlouvy, v rámci, kterých jsou vodovody a/nebo kanalizace (byť nejsou spolufinancované v rámci OPŽP) provozovány v oddílném modelu na území relevantní obce, byť pouze část takto provozovaných vodovodů a/nebo kanalizací leží na území relevantní obce, a to s níže uvedenými výjimkami:

- (a) Pokud předmětem primární provozní smlouvy je provozování pouze jedné složky vodohospodářské infrastruktury (vodovody nebo kanalizace), pak „související“ smlouvy nejsou ty, které upravují provozování druhé složky.
- (b) Souvisejícími provozními smlouvami nejsou tzv. „*soukromé související provozní smlouvy*“, které upravují provozování infrastruktury ve vlastnictví soukromé osoby (tj. osoby s dominantním soukromým vlastnictvím, typicky developerské, průmyslové nebo zemědělské společnosti).
- (c) Pokud primární provozní smlouva zahrnuje provozování sítě k rozvodu pitné vody a současně je přivaděč (skupinový vodovod) provozován na základě jiné provozní smlouvy, smlouva k provozování přivaděče není související smlouva – a *vice versa*.⁶
- (d) Souvisejícími provozními smlouvami nejsou provozní smlouvy, které upravují provozování části stávající infrastruktury zcela oddělené (zejména geograficky, technicky, ekonomicky, účetně) od primární provozní smlouvy na území relevantní obce. Zároveň na území relevantní obce platí (resp. realizací projektu musí být naplněny) všechny níže uvedené podmínky:
 - na území relevantní obce již v době podání projektové žádosti z OPŽP existuje provozní smlouva a provoz nově vystavěné infrastruktury bude zajištěn společně s infrastrukturou provozovanou v rámci této primární provozní smlouvy v souladu s Podmínkami přijatelnosti (nedojde tedy k další fragmentaci vodohospodářských vztahů), při současném respektování podmínky dle bodu (a) výše,
 - platí zákaz „vyjímání“ infrastruktury z kterékoli provozní smlouvy,
 - projektem nově vybudovaná infrastruktura a zároveň infrastruktura provozovaná v rámci primární provozní smlouvy bude provozována v souladu s Podmínkami přijatelnosti resp. podmínkami Metodiky,
 - realizací projektu nebude poskytnuta žádná výhoda provozovateli stávající infrastruktury (bude zajištěno v rámci výběrového řízení na provozovatele),
 - projekt bude realizován (finančně podpořen z OPŽP) s ohledem na posouzení jeho nákladové efektivity, ekologický efekt a udržitelnost (bude naplněno zajištěním souladu projektu se schváleným Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací území České republiky a výzvou stanovenými nákladovými limity na ekvivalentní obyvatele a dalšími podklady předkládanými k žádosti. Podle kritérií přijatelnosti je možné decentralizované řešení pouze jako součást komplexního investičně efektivního řešení likvidace odpadních vod v lokalitě,

⁵ Tento pojem zahrnuje obce, městyse, města, statutární města a hl.m. Prahu.

⁶ tj. pokud primární provozní smlouva zahrnuje provozování přivaděče (skupinového vodovodu) a dochází k provozování místních sítí k rozvodu pitné vody dodané přivaděčem (ve více obcích), tyto smlouvy k provozování místních vodovodů nejsou související smlouvy.

- v rámci projektu nebudou za způsobilé považovány finanční výdaje na čistírný odpadních vod nebo sběrače odpadních vod v případě, že tyto budou zajišťovat služby pro tu část relevantní obce, ve které je provozování služeb zajištěno stávajícím provozovatelem na základě provozní smlouvy, která není považována za smlouvu související (tj. smlouvy na provozování infrastruktury zcela oddělené od primární provozní smlouvy),
- v rámci projektu nebudou za způsobilé považovány finanční výdaje na zdroje vody, přivaděče vody nebo úpravny vody v případě, že tyto budou zajišťovat služby pro tu část relevantní obce, ve které je provozování služeb zajištěno stávajícím provozovatelem na základě provozní smlouvy, která není považována za smlouvu související (tj. smlouvy na provozování infrastruktury zcela oddělené od primární provozní smlouvy).

Vždy platí, že veškerá výše uvedená omezení rozsahu „souvisejících“ smluv platí pouze pro smlouvy, které nebyly upraveny či jinak účelově nastaveny s cílem využít toto omezení. Zároveň platí, že výjimka (b) platí pouze pro vlastníky vodovodů a kanalizací, u kterých nedošlo k účelové změně vlastnictví s cílem využít toto omezení.⁷

Související smlouvy, i přestože nezahrnují⁸ provoz další infrastruktury dotované OPŽP, musí naplnit všechny požadavky této Metodiky pro soulad provozní smlouvy s požadavky Podmínek přijatelnosti, a to včetně požadavků nejlepší mezinárodní praxe a přijatelnosti způsobu uzavření souvisejících provozních smluv. Limity pro veřejnou zakázku, na kterou se nevztahují podmínky Metodiky, jsou uvedeny v kap. 3.3.2 a 3.3.3. U souvisejících provozních smluv se neposuzuje délka jejich trvání, ale smlouvy na dobu neurčitou nejsou přípustné.

Ve vztahu k požadavku na přijatelnost způsobu uzavření souvisejících provozních smluv platí, že související smlouvy, které byly uzavřeny či prodlouženy v rozporu s českými právními předpisy anebo se základními principy veřejného zadávání z předpisů EU po vstupu ČR do EU, nemohou být upraveny. Jediné řešení pro nevyhovující související smlouvy tohoto typu (stejně jako pro „primární smlouvy“) je buď (i) ukončení stávající smlouvy a její opětovné vysoutěžení, nebo (ii) v případě nepřijatelného prodloužení související provozní smlouvy její zkrácení zpět do stavu před uzavřením nepřijatelného prodloužujícího dodatku k takové smlouvě.

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ:

V případě změny vlastnictví infrastrukturního majetku nedochází ke změně nebo ukončení nájemních vztahů souvisejících s tímto majetkem. Nový vlastník infrastrukturního majetku naopak *de lege* vstupuje jako nová smluvní strana na straně pronajímatele do existujících nájemních smluv.

Z toho vyplývá, že konsolidací vlastnictví, ke které může docházet z důvodu scelení (snížení míry „fragmentace“) infrastruktury v obci, se nic nemění na povinnosti upravit související smlouvy ve smyslu této Metodiky, a to zejména vzhledem k zákazu „vyjímání“ ze stávajících smluv, vč. smluv souvisejících.

⁷ SFŽP má právo vyžadovat údaje k historické provozní a vlastnické situaci u jakéhokoliv žadatele (např. k datu schválení OPŽP) se cílem ověřit soulad s tímto požadavkem.

⁸ Jedná se o požadavek na základě stanoviska EK z června 2011.

Vždy platí, že účelové snahy o zúžení rozsahu aplikovatelnosti požadavků Podmínek přijatelnosti nejsou přípustné.

1.3 Základní modely provozování vodohospodářské infrastruktury v ČR

Pro určení působnosti této Metodiky v ČR lze definovat následující základní modely provozování vodohospodářské infrastruktury:

1.3.1 Oddílný model

Provozování infrastruktury je realizováno na podkladě provozních smluv dle § 8 ZoVK, kdy oddílné provozní společnosti jsou společnosti s majetkovou účastí jiných subjektů než pouze vlastníka infrastruktury. Provozní společnosti mají pracovní síly, vlastní stroje a náradí, příp. budovy a pozemky, koncese, oprávnění a znalosti nutné k zabezpečení provozování dle platné legislativy.

Oddílný provozní model může být definován jako spolupráce mezi vlastníkem infrastruktury a provozovatelem, tj. zpravidla mezi veřejnoprávním vlastníkem (např. obec) a soukromoprávním subjektem, kteří uzavřou provozní smlouvu o provozování vodovodu a/nebo kanalizace, na jejímž základě provozovatel užívá a provozuje vodovod a/nebo kanalizaci a poskytuje shora definované služby s tím spojené, které by jinak poskytoval vlastník (popř. je-li tak sjednáno provádí technické zhodnocení ve smyslu zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, tj. nástavbu, přístavbu, stavební úpravy, rekonstrukce nebo modernizace či jiná technická zhodnocení).

Provozovatel přebírá některá rizika, která podle zákona o vodovodech a kanalizacích nese primárně vlastník, s tím, že pokud se riziko materializuje, nese provozovatel jeho důsledky (včetně finančních důsledků).

Provozovatel hradí vlastníku infrastruktury nájemné za užívání infrastruktury. Vlastník na druhé straně namísto přímé úhrady za poskytování těchto služeb umožní provozovateli brát užitky (zejména úplaty) od koncových uživatelů těchto služeb (odběratelů), tj. Vodné a/nebo Stočné (koncesní způsob provozování). V rámci oddílného modelu je však možný i způsob realizace, kdy Vodné a/nebo Stočné vybírá vlastník a tento platí provozovateli za služby (jedná se již o vztah upravený ZZVZ – tj. veřejná zakázka).

V případě využití institutu přidružené osoby dle ZZVZ pro výběr provozovatele bude SFŽP od příjemce dotace požadovat doložení potvrzení splnění povinnosti dosažení hranice 80 % vykonávaných činností pro příjemce ve smyslu in-house plnění za poslední 3 roky (tedy že vykonává na trhu méně než 20 % svých činností), vydané smluvním auditorem provádějícím ověřování účetní závěrky ovládaného dodavatele/přidružené osoby, a dokumentu potvrzujícího dominantní vliv příjemce nad přidruženou osobou dle § 155 Zákona o zadávání veřejných zakázek. Pro tento případ platí veškeré podmínky pro oddílný model kromě požadavku na realizaci nového výběrového řízení.

1.3.2 Model samostatného provozování (Obec provozuje sama)

Obec či svazek obcí si svou infrastrukturu provozuje sama (sám), vlastním jménem a na vlastní odpovědnost (a přímo drží povolení k provozování), případně některé činnosti nebo odborný dozor na základě smlouvy (označované např. jako „servisní“) zajišťují externí organizace (dodavatelé), přičemž odpovědnost za provozování a také výběr Vodného a/nebo Stočného zůstává na příslušné obci.

Externí organizace v tomto modelu není provozovatelem infrastruktury ve smyslu ZoVK a není oprávněna vybírat Vodné a/nebo Stočné.

Na tento provozní model se tato Metodika s výjimkou kapitoly 2.2.1 nevztahuje.

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ:

Vlastníci vodohospodářské infrastruktury, zejména v případě modelu samostatného provozování, často uzavírají nebo mají v úmyslu uzavřít „servisní“ popř. jinak označované smlouvy, na základě kterých vlastníkům jejich smluvní partneri (obvykle s účastí soukromého kapitálu) poskytují služby související se zajištěním provozu vodohospodářské infrastruktury.

Tyto „servisní“ smlouvy mají často charakter provozní smlouvy v oddílném modelu provozování ve smyslu ustanovení § 8 odst. 2 ZoVK a ve smyslu Podmínek přijatelnosti.

SFŽP (popř. ŘO) může z tohoto důvodu posuzovat, zda konkrétní vztah vlastníka infrastruktury a jeho případných dodavatelů nepředstavuje vzhledem k jeho parametrům a rozsahu faktický (skrytý) oddílný model provozování vodohospodářské infrastruktury a zda se tedy nejedná o obcházení podmínek stanovených touto Metodikou – konkrétní výčet činností doporučujeme vždy v dostatečném předstihu konzultovat se SFŽP. V případě, že bude daný model představovat faktický provozní vztah, musí daný projekt pro svou přijatelnost naplnit požadavky této Metodiky, tj. shodné podmínky jako projekt s oddílným modelem provozování.

Ze strany SFŽP (popř. ŘO) může být za účelem shora uvedeného zjištění posuzována jakákoli smlouva nebo více smluv, které vlastník infrastruktury nebo jím vlastněný subjekt uzavírá s dodavateli některých odborných služeb.

Veškeré předložené dokumenty budou posuzovány dle jejich skutečného (věcného) obsahu; označení či forma smluv ani způsob jejich uzavření není pro posouzení jejich povahy rozhodující.

O nepřípustné obcházení podmínek stanovených touto Metodikou se může jednat zejména pokud:

- převážnou část provozu vodohospodářské infrastruktury nezajišťuje sám vlastník, ale jeho dodavatel (nebo dodavatelé, popř. subdodavatelé, zhotovitelé apod.)⁹;
- povinnosti dodavatele jsou vymezeny značně široce a neurčitě¹⁰,
- výběr dodavatele byl proveden netransparentním nebo diskriminujícím způsobem;
- činnost, kterou provádí dodavatel, by mohl dostatečně kvalitně, odborně a efektivně provádět sám vlastník;
- dodavatel je shodný se stávajícím provozovatelem v rámci oddílného modelu, nebo je se stávajícím provozovatelem majetkově či jinak právně i fakticky propojen;
- vlastník na dodavatele přenáší převážnou část rizik a povinností, která mu ze zákona jako vlastníkovvi a provozovateli náleží;
- odměna dodavatele za jeho činnost je závislá na výši výběru Vodného a/nebo Stočného od uživatelů vodohospodářských služeb (který provádí vlastník);
- výše odměny umožňuje dodavateli vykazovat nepřiměřený zisk; nebo
- infrastruktura byla za účelem tohoto způsobu provozování vyjmuta ze stávajícího oddílného modelu provozování v rozporu s touto Metodikou.

V případě obcházení podmínek stanovených touto Metodikou se příslušná smlouva nebo více smluv uzavřených s dodavateli, pro účely jejich posouzení, považují za provozní smlouvy, které pro svou přijatelnost musí naplnit požadavky této Metodiky. Příslušné smlouvy v takových případech musí bezvýhradně naplňovat pravidla přiměřenosti zisku, výkonových ukazatelů, monitoringu, sankcí, délky trvání a řádného výběru dodavatele (provozovatele). Posouzení souladu smlouvy s Podmínkami přijatelnosti je v kompetenci SFŽP a ŘO.

V případě, že příslušná předložená smlouva nebude v souladu s podmínkami stanovenými touto Metodikou, není projekt přijatelný a podpora nebude žadateli poskytnuta. V případě již podpořených projektů bude shora popsané obcházení Podmínek přijatelnosti postihováno dle podmínek Rozhodnutí o poskytnutí dotace. V této souvislosti je žadatelům o podporu důrazně doporučeno konzultovat uzavření jakékoli „servisní“ či jinak označované smlouvy se SFŽP, pokud existuje riziko, že by se mohlo jednat o faktický (skrytý) oddílný model provozování.

1.3.3 Vlastnický model

⁹ např. pokud dodavatel v podstatných aspektech zajišťuje nepřetržitou dodávku, kontrolu a kvalitu pitné vody, měří objem dodané pitné vody, (resp. v podstatných aspektech zajišťuje odvod a zneškodňování odpadních vod a zjišťuje jejich objem a míru znečištění); dále zajišťuje údržbu infrastruktury, odstraňuje příčinu přerušení nebo omezení dodávky pitné vody nebo odvádění odpadních vod, zajišťuje administraci provozu, poskytuje služby odběratelům apod.

¹⁰ např. zajištění bezporuchového provozu, provádění oprav, provádění kontrol, vybírání Vodného a/nebo Stočného apod.

Subjekt zodpovědný za provozování je 100% vlastněn vlastníkem dotčené infrastruktury a případnými dalšími veřejnými vlastníky a infrastrukturu provozuje na základě smlouvy nebo jiného místně platného pověření (a přímo drží povolení k provozování).

Vlastnický model z hlediska zadávání veřejných zakázek, je tzv. „In-house zadávání“, kdy lze uplatnit principy vertikální a horizontální spolupráce ve smyslu dle ZZVZ. Za podmínky, že osoba provozovatele je vlastněna a ovládána výlučně veřejnoprávními subjekty.

Pokud je předmětem zakázky poskytnutí služeb veřejnému zadavateli osobou, která vykonává podstatnou část své činnosti ve prospěch tohoto veřejného zadavatele a ve které má veřejný zadavatel výlučná majetková práva, není zadavatel povinen zadávat podle ZZVZ (zadávat zakázku v zadávacím řízení). Ve všech případech (variantách vlastnicko-provozních vztahů) je nezbytné respektovat judikaturu a rozhodovací praxi ÚOHS, ESD (např. rozsudek ESD Coditel Brabant SA C-324/07, ze dne 13. listopadu 2008).

Na tento provozní model se tato Metodika s výjimkou kapitoly 2.2.1 nevztahuje.

Pravidla pro nepřipustné obcházení podmínek stanovených touto Metodikou uvedená v čl. 1.3.2 se aplikují přiměřeně.

1.3.4 Smíšený model

Smíšený model představuje situace, kdy provozovatel a vlastník infrastruktury je jedna a táž osoba odlišná od obce či svazku obcí (na rozdíl od modelu samostatného provozování).

Variantou smíšeného modelu je tzv. smíšený model provozování s participací soukromého kapitálu. V těchto případech se např. obec a soukromá společnost kapitálově podílí na subjektu, který je vlastníkem a zároveň provozovatelem infrastruktury.

Na tento provozní model se tato Metodika s výjimkou relevantních částí kapitoly 2.2.1 nevztahuje.

Pravidla pro nepřipustné obcházení podmínek stanovených touto Metodikou uvedená v čl. 1.3.2 se aplikují přiměřeně.

Pro vyloučení pochybností zdůrazňujeme, že projekty s jiným než oddílným modelem provozování budou předmětem kontroly ve vztahu k efektivitě provozování v souladu s podmínkami Rozhodnutí o poskytnutí dotace.
--

1.4 Rozcestník kategorií provozních smluv

V následujících kapitolách tato Metodika rozlišuje mezi několika kategoriemi provozních smluv v rámci oddílného modelu provozování vodohospodářské infrastruktury.

Obsah stávajících i nových provozních smluv musí být v souladu s relevantní legislativou ČR a EU a dalšími zde uvedenými podmínkami dohodnutými s EK.

Provozní smlouvy

Provozní smlouvy v oddílném modelu provozování rozdělujeme ve smyslu Podmínek přijatelnosti na stávající a nové provozní smlouvy.

Relativně samostatnou kategorií pak představují tzv. služební provozní smlouvy, které se od „klasických“ provozních smluv odlišují zejména tím, že provozovatel nevybírá Vodné a/nebo Stočné od konečných odběratelů.

1.4.1 Nové provozní smlouvy

Nové provozní smlouvy znamenají smlouvy uzavírané za účelem zajištění provozování nejpozději od 1. ledna roku následujícího po roce, v němž došlo k získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu. Nově uzavřené smlouvy musí splňovat požadavky uvedené v kapitole 2 Metodiky.

1.4.2 Stávající provozní smlouvy

Stávající provozní smlouvy jsou přijatelné pro OPŽP za předpokladu splnění a dodatečné implementace podmínek uvedených v Metodice a za předpokladu, že jejich délka trvání nepřesahuje dobu 10 let. Smlouvu uzavřenou na dobu delší či na dobu neurčitou je přípustné zkrátit na tuto hranici.

Vždy platí, že změna (úprava) stávající provozní smlouvy je nepřípustná, pokud by došlo k podstatné změně smlouvy.

2 PROVOZNÍ SMLOUVA

Tato část textu se zabývá podrobným rozvedením obsahu smluv v oddílném modelu, který bude vyžadován pro přijatelnost projektu v rámci OPŽP. Vztahuje se na případy, kdy provozovatel vybírá Vodné, respektive Stočné (koncesní model). Tyto podmínky analogicky platí i pro případ oddílného modelu, kdy Vodné, respektive Stočné vybírá vlastník s tím, že nájemné představuje částku, kterou si ponechává vlastník a rozdíl Vodného a Stočného na straně jedné a částky, kterou si ponechává vlastník, tvoří úplatu provozovateli.

Pro všechny stávající i nové provozní smlouvy přijatelné pro OPŽP platí, že musí zahrnovat požadavky na kvalitu vodohospodářských služeb, výkonové ukazatele podporující efektivitu, odpovídající monitorovací nástroje a sankční mechanismy a rovněž určený výpočet ceny pro Vodné a/nebo Stočné. Tyto obecné požadavky jsou podrobně rozebrány v této kapitole.

Požadavky této kapitoly se v mezích definovaných v kapitole 3.3.3 této Metodiky vztahují rovněž na tzv. služební provozní smlouvy, na základě kterých je vodohospodářská infrastruktura provozována provozovatelem odlišným od vlastníka této infrastruktury, jež však nemá právo vybírat Vodné a/nebo Stočné od odběratelů.

OBECNÉ POŽADAVKY NA OBSAH PROVOZNÍ SMLOUVY

SFŽP připravil pro příjemce dotace pomůcku v podobě vzorové provozní smlouvy, tzv. Vzorová smluvní ujednání, která požadavky na obsah provozní smlouvy uvedené níže zohledňuje. Tento dokument, včetně všech příloh, je ke stažení na www.opzp.cz.

Provozní smlouva je uzavřena v souladu se zákonem č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a v souladu se Zákonem o vodovodech a kanalizacích.

Při nastavování jednotlivých práv a povinností smluvních strany je tak nezbytné dbát, aby kterékoli (byť na první pohled nepodstatné) ustanovení neznemožňovalo zamýšlený výklad a aplikaci smlouvy.

Pokud neplatnou část smlouvy nelze oddělit od jejího ostatního obsahu, je smlouva neplatná jako celek. Smlouva (nebo její příslušná část) však není neplatná pro chyby v psaní a počtech, pokud tyto chyby nezakládají pochybnosti o obsahu smlouvy.

2.1 Soulad s nejlepší mezinárodní praxí

Níže uvedené obsahové náležitosti provozních smluv a další doporučení uvedená v této kapitole odpovídají osvědčeným mezinárodním postupům v oblasti PPP (Public Private Partnership, tj. partnerství veřejného a soukromého sektoru). Charakteristickými znaky PPP projektů je včasné stanovení požadovaných standardů kvality služeb a efektivní realizace projektu, přenos rizik a odpovědnosti, oboustranná výhodnost projektů, motivace soukromého sektoru apod.

Výsledkem v praxi osvědčených postupů musí být nejen zajištění lepší služby veřejnosti, ale rovněž získání vyšší hodnoty za peníze pro veřejný sektor.

Hodnota za peníze je termín přejatý z anglického termínu „value for money“. Hodnotou za peníze se rozumí optimální kombinace celkových nákladů projektu a zajištěné kvality

uspokojující potřeby uživatelů (odběratelů), přičemž nejnižší nabídka nemusí být vždy ta nejhodnotnější. Hodnota za peníze porovnává celkové, kvantitativní i kvalitativní, hodnoty, které veřejný sektor získá v poměru ke svým vynaloženým prostředkům na zajištění těchto hodnot.

Tato tzv. nejlepší mezinárodní praxe vyžaduje v oblasti vodního hospodářství např.:

- předem stanovit kritéria, která zaručí optimální kvalitu poskytovaných služeb, stejně jako systém monitorování kvality poskytovaných služeb;
- definovat povinnosti provozovatelů rovněž vůči odběratelům a předem stanovit postihy pro případ nedodržení těchto povinností;
- nastavit způsob výpočtu ceny s cílem podpořit lepší efektivitu poskytovaných služeb;
- nastavit takovou výši nájemného, jež provozovatelé platí vlastníkům, která v budoucnosti umožní přiměřenou obnovu infrastruktury po skončení její životnosti, tak případně přiměřený rozvoj nové infrastruktury, vždy však s ohledem na sociálně unosnou úroveň ceny;¹¹
- upravit dobu trvání provozních smluv tak, aby nedocházelo k narušení hospodářské soutěže (zásada proporcionality);
- respektovat směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/60/ES ustanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod a č. 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě, a další.

Cílem této kapitoly je nastavit vhodné obsahové náležitosti provozních smluv tak, aby takto upravené stávající provozní smlouvy a nové provozní smlouvy odpovídaly požadavkům nejlepší mezinárodní praxe, a tedy aby byly naplněny Podmínky přijatelnosti příslušných projektů pro financování z OPŽP.

Přestože není možné podat vyčerpávající výčet všech požadavků nejlepší mezinárodní praxe, uvádíme níže v této kapitole Metodiky přehled základních smluvních ustanovení, které těmto požadavkům odpovídají. Tato smluvní ustanovení jsou běžnou součástí vzorových dokumentů partnerství veřejného a soukromého sektoru, včetně vzorových smluv doporučených MF.

2.2 Cenotvorba (nastavení cen a nájemného)

Pravidla OPŽP v oblasti cenotvorby zahrnují následující oblasti:

- tvorba finančních prostředků v takové výši (platí pro všechny provozní modely), která dle stanovených pravidel povede k udržitelnosti příslušné vodohospodářské infrastruktury – tyto finanční prostředky budou využity s péčí řádného hospodáře;
- postup při tvorbě cen pro Vodné, respektive cen pro Stočné podporující zvyšování efektivity provozování;
- způsob hodnocení nabídek ve výběrových řízeních na nové provozní smlouvy.

Způsob hodnocení nabídek ve výběrových řízeních na nové provozní smlouvy je řešen v kapitole 4 Metodiky.

Následující oddíly stanovují bližší pravidla k výše uvedeným oblastem.

¹¹ K nájemnému, viz níže část 2.2

2.2.1 Tvorba zdrojů k zajištění obnovy infrastrukturního majetku

Tvorba zdrojů k zajištění obnovy infrastrukturního majetku znamená, že žadatel (vlastník vodohospodářské infrastruktury) by měl vytvořit do 10 let¹² od 1. ledna následujícího kalendářního roku po získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu takovou výši finančních prostředků, která zajistí finanční udržitelnost projektu ve smyslu stanovení minimálních zdrojů na obnovu, které by měly být investovány zpět do infrastrukturního majetku vlastníka (žadatele/příjemce dotace).¹³ Finanční prostředky musí být zajištěny v takové výši, která dle stanovených pravidel povede k dlouhodobé udržitelnosti příslušné vodohospodářské infrastruktury. Tyto finanční prostředky budou využity s péčí řádného hospodáře.

Pro vodohospodářské projekty v OPŽP platí, že minimální výše zdrojů, které by měl vlastník (žadatel) v referenčním období vytvořit dle informací výše, bude stanovena výpočtem prostřednictvím jednoduchého softwarového Nástroje Udržitelnost (ve formátu MS Excel). Tento byl pro potřeby realizace vodohospodářských projektů vytvořen SFŽP¹⁴.

Výše nájemného v oddílném modelu musí zajistit tvorbu finančních prostředků v takové výši, která dle stanovených pravidel povede k udržitelnosti příslušné vodohospodářské infrastruktury. Tyto finanční prostředky budou využity s péčí řádného hospodáře.

2.2.2 Cenotvorba podněcující efektivitu

Evropská komise dlouho kritizovala Českou republiku za nedostačující soustavnou motivaci provozovatelů k zefektivnění provozování vodovodů a kanalizací a dále zpochybňovala způsob výpočtu přiměřeného zisku. OPŽP reaguje na tuto kritiku následujícími požadavky pro cenotvorbu u všech projektů spolufinancovaných z OPŽP, kde provoz bude zajištěn v oddílném modelu:

1. *ex ante* ceny musí být vytvořeny s využitím povinného ZFM k vyčíslení předpokládaného přiměřeného zisku (a ověření dostatečné výše nájemného); a
2. konkrétní smluvní ujednání ke způsobu tvorby ceny pro Vodné, respektive ceny pro Stočné (*ex post*) musí respektovat „Zásady cenotvorby pro OPŽP v oboru vodovodů a kanalizací“ (dále jen „Zásady cenotvorby OPŽP“) uvedené níže. Tato podmínka je splněna použitím ZFM.

¹² Období kontroly finanční udržitelnosti projektu ze strany ŘO, resp. SFŽP je 10 let

¹³ Pokud byla udělena výjimka z podmínky hlavního vlastníka dle bodu vi. kapitola 1.2, běží lhůta 10 let pro tvorbu finančních prostředků na obnovu dle této kapitoly, tj. od 1. ledna roku následujícího po roce, v němž byl uskutečněn převod majetku.

¹⁴ Tvorba zdrojů k zajištění obnovy infrastrukturního majetku je zajištěna v rámci OPŽP 2007–2013 prostřednictvím finanční analýzy k určení míry podpory. Všem žadatelům je umožněn přechod z finanční analýzy na Nástroj udržitelnosti 2021 – 2027.

2.2.3 Zásady cenotvorby pro OPŽP v oboru vodovodů a kanalizací

Níže uvedené „zásady“ je nutné konkrétně, jednoznačně a prokazatelně zajistit v rámci provozní smlouvy:

1. **Strop na příjem provozovatele.** Příjem provozovatele uplatňovaný do kalkulace cen pro Vodné, respektive pro Stočné v souladu s cenovými předpisy (tj. úplné vlastní náklady bez nájemného odvedeného vlastníkovi plus přiměřený zisk¹⁵) nesmí překročit pevně stanovenou výši („strop“). Jednotlivé nákladové položky tohoto stropu nesmí být vyšší než hodnota ze soutěže na výběr provozovatele, případně než výše současných nákladových položek u stávajících provozních smluv; výjimečně lze položku stropu navýšit (za podmínky respektování relevantních cenových předpisů MF), tato změna však musí být řádně zdůvodněna a individuálně obhájena vůči SFŽP.

Po takovémto nastavení může být strop uplatněn k jednotlivým položkám. Jednotlivé nákladové položky jsou pro budoucí roky indexované vhodnými zveřejňovanými cenovými indexy (resp. změnou cenových indexů), vyjma případů uvedených níže. Systém indexů a jejich použití musí být sjednán smluvně. Je možné dělit náklady na „fixní“ a „variabilní¹⁶“ a indexovat variabilní náklady jak zvolenými cenovými indexy, tak i předpokládaným objemem (dodaným nebo odváděným). Zvláštní režim je možné zvolit pro činnosti provozovatele mající charakter obnovy infrastruktury; pravidla pro tento proces by měla být ukotvena v provozní smlouvě.

2. **Cenové přezkoumání.** Do cenotvorby je nutné zahrnout Cenové přezkoumání, které může být provedeno z důvodu významné změny technické charakteristiky provozované infrastruktury, nebo z důvodu legislativních změn. Smlouva by dále měla zahrnovat povinnost provést Cenové přezkoumání v případě, kdy provozovatel dokázal trvale zvýšit efektivitu a snížit provozní náklady, nebo dojde k zániku významného odběratele či znečišťovatele. V rámci Cenového přezkoumání je možné změnit Cenový strop.

3. **Dělení úspor v průběhu období Cenové fixace.** Pokud jsou skutečné náklady provozovatele za ukončený rok vyšší než kalkulované („předpokládané“, „plánované“), provozovatel je nemůže uplatnit do ceny v příštím roce („nejsou kompenzovány“, jedná se o ztrátu provozovatele). Pokud jsou náklady provozovatele za ukončený rok nižší než kalkulované („předpokládané“, „plánované“), úspora musí být rozdělena mezi provozovatele a odběratele (část úspory se přenáší jako snížení nákladů na další období, tj. úspora z roku t se vrací v podobě snížení relevantní cenové položky např. za rok t+2). Úspora se dělí formou „progresivního“ dělení z důvodu zamezení možnosti vzniku „excesivních“ úspor: např. z prvních 5 % úspory (měřeno k úplným vlastním nákladům bez nájemného) si nechá provozovatel 50 %; z dalších 5 % úspory si nechá provozovatel 20 %; a případné úspory nad 10 % jsou plně ve prospěch odběratelů. „Úspora“ je výsledným součtem všech rozdílů jednotlivých nákladových indexovaných položek (tj. dochází ke vzájemnému zápočtu dílčích úspor a dílčích překročení).

¹⁵ Tj. tento strop příjmu provozovatele zahrnuje veškerý příjem provozovatele kromě nájemného, tj. zahrnuje i zisk provozovatele. Tento přístup zajišťuje správnou motivaci k zlepšení efektivity provozování.

¹⁶ „Variabilními náklady“ jsou ty, které bezprostředně souvisí s objemem vody dodané nebo odváděné (typický příklad je elektrická energie používána k čerpání). Ostatní náklady jsou považované za „fixní“.

4. **Výše zisku.** Výše zisku *ex ante* musí být určena s využitím povinného Zjednodušeného finančního modelu. Výše zisku *ex post* může být nižší nebo vyšší než výše zisku *ex ante*, a to v závislosti na výkonu provozovatele ve vztahu ke smluvním pravidlům.
5. **Výše nájemného.** Nájemné musí být smluvně zakotveno v takové výši, která naplňuje minimální požadavky OPŽP ve smyslu tvorby minimálních prostředků na obnovu (viz kapitola 2.2.1 výše).

Zásady cenotvorby jsou uplatněny prostřednictvím Zjednodušeného finančního modelu, který výše zmíněné požadavky zohledňuje. Tento dokument, včetně Manuálu a textu Platebního mechanismu k implementaci do smlouvy, je k dispozici ke stažení na www.opzp.cz.

2.3 Cenotvorba a udržitelnost pro případ Služební provozní smlouvy

Cena (úplata provozovateli) musí být stanovena v souladu se ZFM. Musí být zajištěna tvorba finančních prostředků prostřednictvím výběru poplatků za vodné a stočné v takové výši, která dle stanovených pravidel povede k udržitelnosti příslušné vodohospodářské infrastruktury – tyto finanční prostředky budou využity s péčí řádného hospodáře.

Splnění podmínek OPŽP v oblasti cenotvorby je představováno vhodnou úpravou vzorového smluvního textu („Platební mechanismus“) do služební provozní smlouvy, jehož výpočtovou část (taktéž součástí smlouvy) ztělesňuje právě ZFM.

„Zásady cenotvorby OPŽP“ je nutné konkrétně, jednoznačně a prokazatelně zajistit v rámci provozní smlouvy, s rozdíly pro služební provozní smlouvy, a výše zisku *ex ante* musí být určena s využitím povinného nástroje ZFM.

2.4 Kvalita služeb a výkonové ukazatele

Vedle finančních aspektů provozování a rozsahu (kvantity) služeb, je nezbytné smluvně zajistit i kvalitu poskytovaných služeb (v situaci silného přirozeného monopolu nelze spoléhat pouze na tržní konkurenci k zajištění kvality služeb). To je hlavní důvod, proč Evropská komise vyžaduje smluvní opatření k zajištění kvality provozování. Tato kritéria výkonnosti – výkonové ukazatele – jsou běžnou součástí jakýchkoliv „standardních“ smluv na bázi partnerství veřejného a soukromého sektoru nejen v oboru vodovodů a kanalizací.

Pro tento účel existuje samostatná „Praktická příručka – Smluvní výkonové ukazatele v oboru vodovodů a kanalizací ČR“ (dále jen „Praktická příručka“), která představuje optimální způsob nastavení provozních a servisních výkonových ukazatelů v rámci OPŽP, který byl schválen Evropskou komisí.

Praktická příručka popisuje:

- i) povinný přístup k měření kvality služeb prostřednictvím výkonových ukazatelů,
- ii) jejich smluvní zabezpečení prostřednictvím systému „sebe-monitorování“ ze strany provozovatele a

iii) uplatnění smluvních sankcí, pokud dochází k neplnění požadovaných standardů.

Vzhledem ke skutečnosti, že Praktická příručka představuje ve vztahu k metodice nastavení ukazatelů kvality služeb a provozování samostatný, ucelený dokument, není potřeba v rámci této Metodiky opakovat její přístupy a požadavky.

2.5 Monitoring

Stanovení výkonových ukazatelů musí být doplněno systémem sledování výkonnosti. Tento systém musí být schopen ověřit, zda jsou kritéria plněna. Monitoring v zásadě spočívá v povinnosti provozovatele poskytovat zprávy, informace a přístupová práva k provozované infrastruktuře a právu vlastníka (veřejného subjektu), tyto od provozovatele získávat, respektive je realizovat (přístup k pronajaté infrastruktuře, např. za účelem kontroly údržby).

Optimální způsob zabezpečení monitoringu v rámci OPŽP odsouhlasený ze strany Evropské komise představuje Praktická příručka.

Vzhledem ke skutečnosti, že Praktická příručka představuje ve vztahu k monitoringu samostatný, ucelený dokument, není potřeba v rámci této Metodiky opakovat její přístupy a požadavky.

2.6 Sankce

Smluvní pokuty mají preventivně motivační (pobídkovou) funkci. Jejich režim by měl být v provozních smlouvách stanoven tak, aby je bylo možné uplatnit souběžně s náhradou škody, tj. jejich primární funkce je potrestat (punitivní/retributivní funkce), nikoliv nahradit škodu (restitutivní funkce).

Smluvní pokuty představují významnou motivaci, proč má provozovatel usilovat o dodržení stanovených standardů kvality poskytovaných služeb, tj. pokud je nedodržuje, musí za toto neplnění platit. Je ovšem nutné nastavit tyto smluvní pokuty citlivě; pokud jsou příliš nízké, nemají žádný motivační efekt a pokud jsou příliš vysoké, mohou představovat nepřiměřenou zátěž provozovatele a nemusejí být obhájeny v případě jejich přezkoumání soudem.

Cílem smluvních pokut není finanční likvidace provozovatele. Existuje mnoho způsobů, jak nastavit systémy smluvních pokut. Nicméně za účelem zavedení jednotného postupu v rámci OPŽP, Praktická příručka zavádí smluvní pokuty založené na systému „smluvních pokutových bodů“, kde konkrétní výše smluvní pokuty je vypočtena jako násobek počtu smluvních pokutových bodů za konkrétní porušení smluvní povinnosti a výše smluvní pokuty za jeden smluvní pokutový bod.

Optimální režim zavedení a aplikace smluvních pokut upravuje Praktická příručka.

Vzhledem ke skutečnosti, že Praktická příručka představuje ve vztahu k sankcím (smluvním pokutám) samostatný, ucelený dokument, není potřeba v rámci této Metodiky opakovat její přístupy a požadavky.

2.7 Soulad s evropskou environmentální legislativou

Podporované projekty musí zajistit zejména soulad se směrnicí Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod, a SMĚRNICÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2020/2184 ze dne 16. prosince 2020 o jakosti vody určené k lidské spotřebě".

2.8 Další obsahové náležitosti smluv

Níže uvedené obsahové náležitosti smluv představují tradiční prvky provozních smluv, které odpovídají parametrům **zavedené praxe u PPP smluv v oblasti vodního hospodářství** a které byly požadovány Evropskou komisí pro uvedení provozních smluv v České republice do souladu s těmito parametry (dále jen „nejlepší mezinárodní praxe“).

Přijatelné projekty musí této nejlepší mezinárodní praxi odpovídat. Provozní smlouvy by proto měly obsahovat ujednání pokrývající každou z níže uvedených oblastí, pokud smluvní strany nezdůvodní konkrétními okolnostmi daného případu, že některou z oblastí je vhodnější upravit odchylně.

2.8.1 Identifikace a rozsah pronajímaného majetku

Doporučujeme, aby byl rozsah VaK definován vlastníkem způsobem (do té míry, ve které je rozsah VaK znám), který poskytne měřítko, ve vztahu, ke kterému bude v budoucnu možné měřit nárůst VaK.

Je nutné, aby byl pronajatý majetek jasně identifikován. V provozní smlouvě musí být uveden soupis pronajímaného majetku a jeho podrobná identifikace, umožňující naplnění požadavků účetních a daňových předpisů, přičemž nejvhodnější je umístit tento popis do samostatné přílohy smlouvy, aby tato část mohla být kdykoliv aktualizována dle potřeby.

K identifikaci vodohospodářského majetku pronajatého dle provozní smlouvy je vhodné využívat specifikace majetku dle zákona o vodovodech a kanalizacích – vybrané údaje z majetkové evidence při naplnění výše uvedených požadavků.

Smlouva by měla obsahovat korektní definici a rozlišení pojmů „oprava“ a „technické zhodnocení“ (v souladu s definicemi těchto pojmů dle účetních a daňových právních předpisů); je proto vhodné postupně podrobněji specifikovat jednotlivé části majetku, zejména z pohledu specifikace pojmů „nedílná součást stavby“, „příslušenství“ a „soubor movitých věcí“.

Smlouva by měla obsahovat pravidla předávání a přebírání pronajímaného, respektive pronajatého majetku, a to nejlépe jako kombinaci základního popisu pravidel ve vlastním textu provozní smlouvy a podrobnějších pravidel v příslušné příloze (zejména formáty předávacích protokolů pro jednotlivé druhy VaK) k provozní smlouvě. Z hlediska veřejného zájmu je nutné, aby byl předávacím procesem zachycen majetek, který je provozovateli předáván a zaznamenán také stav, ve kterém je předáván tak, aby bylo možné na základě těchto zjištění sledovat kvalitu „údržby“ provozovatele.

2.8.2 Rozlišení investic a provozu (popř. údržby)

V rámci definování práv a povinností smluvních stran se doporučuje přesně sjednat povinnost provozovatele hradit náklady na provoz (opravy) a údržbu. Odpovědnost za tyto náklady je důsledkem obecného rizika provozovatele za běžné provozní záležitosti.

V tomto smyslu doporučujeme, aby smlouva obsahovala ustanovení, že provozovatel nese riziko vyplývající ze stavu VaK, pozemků a podloží, na kterých či pod kterými se VaK nachází; toto riziko může být na straně provozovatele zmírňováno mimo rámec běžných provozních záležitostí instituty pojištění majetku, liberačních důvodů, případně událostí vyšší moci. Mimo vlastní inspekční činnost provozovatele (vytváření různých rizikových analýz) není vyloučeno, aby například o určitém rozsahu obnovy jako činnosti vlastníka (tj. na čem bude realizována) rozhodoval každý rok dle provozní smlouvy provozovatel.

Z tohoto důvodu je nezbytné odlišit provoz a údržbu infrastruktury od nových investic do infrastruktury a obnovy infrastruktury, které jsou povinností vlastníka. Povinnost financovat obnovu nebo nové investice do infrastruktury však lze rovněž přenést na provozovatele prostřednictvím tzv. smluvních investic, a to zejména s ohledem na délku trvání provozního vztahu (delší doba trvání smlouvy musí být vyvážena povinností ke smluvním investicím). Smlouva by tedy měla popisovat standardy údržby (povinnost provozovatele), případně smluvních investic provozovatele a plánovaných investic či činností obnovy vlastníka a jasně definovat práva a povinnosti smluvních stran.

Důsledné rozlišení pojmů „oprava“, „údržba“, „technické zhodnocení“ jakož i „obnova“¹⁷ je naprosto zásadní pro správnou alokaci odpovědností a nákladů s nimi spojených (rizik) mezi smluvními stranami. Jsou dány ve svém základě daňově-účetními předpisy České republiky. Tyto definice velmi zásadních smluvních pojmů není však možné převzít a aplikovat (konkretizovat) bez náležitého základního popisu vodohospodářského majetku pronajatého v rámci provozní smlouvy (viz kapitola 2.8.1 výše).

Obvykle se jedná o náročný proces kontroly a revize základního pohledu na vodohospodářský majetek, přičemž původní členění a definice mohou obsahovat různé „historické“ chyby a nedostatky. Bez provedení alespoň elementárního popisu „majetku“ však nelze postupovat směrem k vyřešení alespoň základní hranice mezi „opravou“ „údržbou“ a „technickým zhodnocením“.

V této souvislosti je také vhodné stanovit pravidla pro preventivní údržbu/kontrolu vodovodů a/nebo kanalizací, jejichž cílem je především předcházení vzniku nestandardních situací vyvolávajících potřebu mimořádných oprav nebo dokonce odstraňování skutečných havarijních stavů. Vedení evidence o plánu a plnění preventivní údržby by měla být nezbytnou smluvní povinností provozovatele, která si obecně vyžaduje podrobný smluvní mechanismus.

2.8.3 Pravidla veřejných zakázek a koncesí

¹⁷ Obvyklé bude i definování souvisejících pojmů jako je „havárie“ či „porucha“, jako skutečnosti vyvolávající potřebu „opravy“.

Provozní smlouva by měla obsahovat ujednání v tom smyslu, že smluvní strany jsou v první řadě povinny dodržovat právní úpravu ES v oblasti veřejného zadávání a závazek postupovat v tomto ohledu v souladu s platnými právními předpisy. Pokud jde o účast provozovatele na veřejných zakázkách zadaných vlastníkem (pronajímatelem), měla by provozní smlouva provozovateli zakázat ucházet se o veřejné zakázky zadané vlastníkem, o kterých s vlastníkem spolurozhoduje nebo při jejichž zadání poskytuje vlastníkovu technickou pomoc či poradenské služby.

2.8.4 Postoupení, smlouvy s třetími osobami, změny smlouvy, dvojí užívání infrastruktury

Postoupení a smlouvy s třetími osobami

Vzhledem k tomu, že výběr vhodného provozovatele je výsledkem výběrového řízení, je v zájmu vlastníka i řádného provozování infrastruktury, aby nedocházelo k postupování práva a převádění povinností provozovatele na jinou osobu. Smlouva by proto měla stanovit, že v případě přechodu práv a povinností ze smlouvy na třetí osobu (k němuž není zásadně třeba souhlasu druhé smluvní strany – např. v případě fúze), má vlastník právo smlouvu vypovědět. Obdobné ujednání by měla smlouva obsahovat zásadně i pro případ změny ovládající osoby provozovatele („tzv. klauzule o změně kontroly“).¹⁸

Smlouva by měla stanovit, za jakých podmínek je provozovatel oprávněn plnit některé své povinnosti prostřednictvím subdodavatelů. V provozní smlouvě lze dohodnout, že případné angažování subdodavatele provozovatelem podléhá předchozímu souhlasu vlastníka; v případě většího rozsahu subdodávky takové ujednání doporučujeme.

Dále by smlouva měla uvádět, že i v případě plnění některých svých povinností prostřednictvím subdodavatelů nadále provozovatel zůstává primárně odpovědný za splnění svých závazků vyplývajících z této provozní smlouvy a jakoukoliv škodu způsobenou subdodavatelem.

V neposlední řadě by měl být ke každé zásadní změně vzorové smlouvy s odběrateli ze strany provozovatele vyžadován předchozí písemný souhlas vlastníka. Jelikož po skončení provozního vztahu dle provozní smlouvy přestává být na základě § 8 odst. 6 ZoVK smluvní stranou těchto smluv vůči odběratelům stávající provozovatel a dochází ze zákona k jeho „výměně“ za vlastníka či nového provozovatele, je hlavním nositelem vztahu vůči odběrateli vlastník. Provozovatel by tak neměl bez jeho vědomí měnit tyto smlouvy v základních aspektech jako je účtovací období, doba splatnosti, podmínky připojení, rozsah a procesy reklamace atd. Provozovatel by tak tímto způsobem neměl svévolně zhoršovat smluvní podmínky služeb poskytovaných odběratelům.

Změna smlouvy

Smlouva by měla z důvodu právní jistoty obsahovat jednak obecné ujednání, že změny a dodatky smlouvy musí být činěny písemnou formou, a dále též jednoznačná pravidla automatických nebo smluvními stranami iniciovaných změn nejrůznějších kritérií a podmínek v důsledku měnících se okolností, tj. podmínek, za kterých mohou strany v případě změny okolností jednostranně žádat o opětovné projednání, včetně postupu při nedosažení výsledku, a to tak, aby nevznikaly pochybnosti o důsledcích objektivních ve smlouvě předvídaných okolností.

Dvojí užívání infrastruktury

¹⁸ Tyto klauzule jsou běžné i v české praxi, zejména u developerských společností.

V neposlední řadě by měla provozní smlouva obsahovat jednoznačný režim týkající se podnájemních smluv na majetek vlastníka, který je na základě provozní smlouvy svěřen do užívání provozovateli (např. nájemní smlouvy na umístění nosičů telekomunikačních zařízení na vodojemech), tj. úpravu „dvojitého užívání infrastruktury“, které se neváže přímo na poskytování vodohospodářských služeb.

Doporučujeme, aby smlouva podmínila dvojí využívání (vč. podnájmu) vodohospodářské infrastruktury předchozím písemným souhlasem vlastníka a zároveň, aby byla stanovena pravidla pro nakládání s příjmy nebo se ziskem z takového dalšího užívání ve smyslu jejich dělení mezi vlastníka a provozovatele.

2.8.5 Odpovědnost vlastníka za škodu způsobenou provozovatelem

Jelikož zadavatel odpovídá za škodu způsobenou provozovatelem v přímé souvislosti s poskytováním služeb provozovatelem konečným odběratelům (uživatelům), měla by smlouva obsahovat ustanovení o tom, že v případě uplatnění náhrady škody ze strany konečného odběratele přímo proti vlastníkovi infrastruktury nahradí provozovatel vlastníkovi poskytnuté plnění.

V návaznosti na zavedenou praxi u PPP smluv (a ustanovení uvedená v Praktické příručce), doporučujeme ve smlouvě zakotvit ustanovení o tom, že riziko z provozování by měla nést ta strana, která je v nejlepším postavení ve vztahu k vyhodnocení a řízení (a zamezení) rizika, přičemž běžným postupem je to, že provozovatel na sebe vezme veškerá rizika spojená s provozem, s možnostmi snížení tohoto rizika uvedenými v kapitole 2.8.2 výše.

2.8.6 Zajištění závazků provozovatele (záruky)

Smlouvy v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru pravidelně obsahují povinnost složit ve prospěch veřejné strany smlouvy záruku (kauci) či poskytnout jiné zajištění, zejména pro případ tzv. selhání soukromého sektoru, tj. situace, kdy nastane stav, kdy soukromý sektor naplnil předem danou podmínku pro ukončení provozní smlouvy. Tyto instituty tedy zajišťují splnění povinností provozovatele (soukromého sektoru). Protože smluvní zakotvení těchto institutů (např. formou bankovní záruky, jednorázové kauce, ručení třetí osoby schválené vlastníkem apod.) směřuje k naplnění požadavků nejlepší mezinárodní praxe v této oblasti, mělo by být odpovídající ujednání implementováno zejména v případě nově uzavíraných provozních smluv.

Účelem takové záruky (ať už v jakékoli formě) je umožnit vlastníkovi (pronajímateli) rychlou nápravu v případech, kdy provozovatel selže, tj. vážně neplní svoje povinnosti. Smlouva musí v závislosti na zvoleném řešení obsahovat pravidla poskytnutí a nakládání poskytovanou zárukou, zejm. za účelem náhrady způsobené škody, úhrady dlužného nájemného apod.

Doporučuje se, aby zajištění bylo platné a účinné i v přiměřené době po skončení doby provozování (např. do 1 roku) tak, aby byl provozovatel motivován k poskytnutí řádné součinnosti vlastníkovi a vypořádání všech vztahů, a vlastník tak mohl zabezpečit další řádné provozování vodohospodářské infrastruktury bez vzniku škod na jeho majetku či vzniku odpovědnosti vůči novému provozovateli.

Z hlediska výše a podmínek záruky či jiného vhodného zajištění je na žadateli, aby Fondu předložil argumentaci, že jeho práva vůči provozovateli jsou zajištěna dostatečně. Vždy je nutno zajistit (v souladu s požadavky Evropské komise), aby se z hlediska výše záruky jednalo o hodnotu dostatečnou ke krytí nákladů na nápravné kroky v případě selhání provozovatele během trvání smluvního vztahu.

Zajištění plnění povinností provozovatele je možné i jiným předem sjednaným funkčním způsobem; v takovém případě však žadatel musí zdůvodnit efektivitu a vhodnost zvolení takového řešení.

V případech, kdy bude plnění povinností provozovatele zajištěno ve formě bankovní záruky vyžadované zadavatelem (obvykle vlastníkem infrastruktury), je možné náklady na toto zajištění formou bankovní záruky považovat za ekonomicky oprávněný náklad zahrnovaný do ceny pro vodné a/nebo stočné v rámci pravidel věcného usměrňování cen, přičemž odůvodněnost zahrnutí těchto nákladů (tj. ceny za bankovní záruku) musí být doloženo, že:

- Bankovní záruka představuje nákladově efektivnější řešení než složení peněžité jistoty přímo provozovatelem a není účelné ji nahradit jiným zajišťovacím instrumentem (
- Do věcně usměrňované ceny budou promítnuty náklady na bankovní záruku ve skutečně prokazatelně zaplacené výši nepřesahující cenu obvyklou, přičemž náklady na bankovní záruku (nepřesahující náklady obvyklé) lze zahrnout do položek „režie“ příslušných finančních nástrojů.
- Získání bankovní záruky nebude zatěžováno dalšími ručícími subjekty (bankami), bude se jednat o vztah ručící banky k beneficiantovi (vlastníkovi) v případě, že příkazce (provozovatel) nebude schopen plnit své závazky, tj. vztah k poskytovateli bankovní záruky bude přímý nikoli zprostředkovaný.

Lze shrnout, že náklady na bankovní záruku mohou být u projektů (spolu)financovaných v rámci OPŽP zahrnuty do cenového stropu pro určení výše cen pro vodné a/nebo stočné, pokud cena bankovní záruky nepřesáhne cenu obvyklou a záruka je poskytována provozovateli na základě přímého vztahu s bankou.

2.8.7 Pojištění

Otázka pojištění významně souvisí s otázkou přenosu/rozdělení rizik mezi vlastníkem infrastruktury a provozovatelem, ačkoliv ne všechna rizika mohou být pojištěním uspokojivě pokryta. Nedostatečné pojištění může například vést k nedostatku zdrojů na opravy nebo na obnovení provozu po vzniku pojistné události (typicky po živelní pohromě). Pojištění může rovněž uzavírat mezery v alokaci rizik, které není žádná ze smluvních stran ochotna nést a zajistit tak jejich adekvátní ochranu.

Provozní smlouva by měla obsahovat povinnost provozovatele uzavřít na svůj náklad pojistnou smlouvu na škodu způsobenou vlastníkovi nebo třetím osobám při výkonu činností, vycházející z této smlouvy; takto jsou především zajišťována práva odběratelů rychle se domoci svých práv v případě provozní události prostřednictvím vodovodů (např. vytopením domácnosti vodovody z důvodu nadměrného tlaku v potrubí). Pojištění majetku proti zničení, poškození,

ztrátě či úbytku pronajímaného majetku je obvykle povinen sjednat vlastník infrastruktury, ale není vyloučeno, aby jím byl i provozovatel.

U nastavení pojištění musí být dány obsahované náležitosti takových pojištění (rozsah pojistného krytí, spoluúčast, výše pojistného a spoluúčast, podmínky vyplacení pojistné částky v případě pojistné události) tak, aby bylo zaručeno, že sjednané pojištění skutečně splní svoji úlohu v případě mimořádné události a bude efektivním nástrojem řízení rizik.

2.8.8 Práva duševního vlastnictví

Vlastník infrastruktury by bezesporu měl získávat práva k výstupům, které vznikají v průběhu provozování a které provozovatel zajišťuje na základě provozní smlouvy prostřednictvím ceny (tj. náklady jsou zahrnuty do kalkulace cen pro Vodné, respektive Stočné) místo vlastníka infrastruktury (práva k vybraným částem provozní evidence dle ZoVK); případně, aby bylo možné převést práva po ukončení provozní smlouvy na vlastníka vodohospodářské infrastruktury. Provozní smlouva by proto měla obsahovat ujednání o poskytnutí práv (licence) k využití dokumentace a technických podkladů.

To samé platí i ve vztahu oprávnění provozovatele využívat licenční (sublicenční) práva vlastníka, což představuje analogický požadavek na identifikaci pronajímaného majetku (viz kapitola 2.8.1 výše).

2.8.9 Ukončení smlouvy a práva a povinnosti při ukončení provozního vztahu

Doporučujeme, aby provozní smlouva obsahovala ustanovení týkající se možnosti výpovědi smlouvy, která by měla přesně definovat výpovědní důvody (zejména případy selhání provozovatele) a délky výpovědních lhůt. (Možnost výpovědi smlouvy lze spojovat například s tzv. „změnou kontroly“ v provozovateli, tj. změnou ovládací osoby či jiným podstatným změnám ve struktuře kapitálové účasti v provozovateli.)

Smlouva by měla umožňovat mj. jednostranné ukončení smlouvy výpovědí ze strany vlastníka (pronajímatele), a to z důvodů, které by měly být ve smlouvě formulovány tak, aby je bylo možné ze strany vlastníka infrastruktury efektivně aplikovat (např. dosažením určitého počtu smluvních pokutových bodů v referenčním období, délkou prodloužení s placením nájemného atd.). Je zapotřebí, aby smlouva jasně stanovila délku výpovědní lhůty a počátek jejího běhu.

Pokud jde o úpravu předávacího procesu, smlouva by měla obsahovat obecný závazek nájemce předat předmět nájmu v provozuschopném stavu, který odpovídá běžnému opotřebení. V opačném případě by nájemce měl být povinen nahradit vlastníkově (pronajímateli) vzniklou škodu. Nájemce by se měl rovněž zavázat poskytnout dalším provozovatelům (nájemcům) veškeré relevantní informace související s provozem předmětu nájmu. Smlouva by měla upravovat i samotný proces zpětného předání, tj. procesní náležitosti předávacího procesu, náležitosti předávacího protokolu, uvedení osob oprávněných v této věci jednat, lhůty pro sepsání předávacího protokolu apod. Před vlastním předávacím procesem by mělo být možné, aby v dostatečném čase před ukončením doby provozování mohl vlastník provést testy pronajatého majetku za účelem zjištění jeho stavu (včetně jejich provedení prostřednictvím svých expertů). Těmito testy (vlastník je provede zpravidla v podrobnostech jen na zlomku

infrastruktury) je možné zjistit stav infrastruktury a posoudit kvalitu údržby stávajícího provozovatele, tak i poskytnout podrobnější informační základnu měření výkonu nového provozovatele.

Bez ohledu na důvod nebo rozsah ukončení provozního vztahu doporučujeme, aby provozní smlouva obsahovala zejména následující ujednání:

- závazek provozovatele zachovat dodržování požadovaných provozních standardů kvality poskytovaných služeb až do skončení jejich poskytování z jeho strany;
- závazek provozovatele provést celkovou inventuru infrastruktury;
- závazek provozovatele předat infrastrukturu zpět vlastníkovvi v řádném ve smlouvě definovaném stavu;
- závazek provozovatele předat vlastníkovvi veškeré informace a věci, které jsou potřebné k poskytování vodohospodářských služeb a závazek poskytnout potřebnou součinnost k zachování kontinuity poskytování služeb odběratelům;
- závazek provozovatele předat vlastníkovvi kopie veškeré dokumentace související s poskytováním vodohospodářských služeb (včetně odběratelských databází) a zároveň závazek převést na vlastníka právo (licenci) k užití a dalšímu převodu veškeré takové dokumentace;
- závazek poskytnout součinnost a relevantní informace vlastníkovvi (stav infrastruktury, provozní charakteristiky aj.) potřebné pro přípravu a provedení případného dalšího výběrového řízení na provozovatele, a to v dostatečném čase před uplynutím doby provozování (nejméně dva roky před očekávaným koncem doby provozování) a neprodleně po podání výpovědi či jiného obdobného ukončení provozní smlouvy;
- závazek provozovatele splnit v nezbytném rozsahu informační povinnost vůči odběratelům;
- závazek provozovatele splnit v případě potřeby veškeré shora uvedené povinnosti ve prospěch osoby (popř. osob), které vlastník určí (např. nového provozovatele);
- zajištění shora uvedených povinností provozovatele smluvní pokoutou.

2.8.10 Řešení sporů

Provozní smlouva by měla jednoznačně upravovat, jak budou řešeny spory mezi vlastníkem vodohospodářské infrastruktury na straně jedné a provozovatelem na straně druhé (v rozhodčím řízení nebo v řízení před soudy), zda bude vhodné využít některých nástrojů alternativního řešení sporů (např. smírního řízení, mediace, rozhodnutí nezávislých inženýrů) a pro které druhy sporů. V případě rozhodčího řízení je také třeba jednoznačně vymezit všechny náležitosti rozhodčí doložky dle zákona o rozhodčím řízení. Doplnkem k řešení sporů jsou jasná pravidla, která zpravidla vedou k zamezení vzniku těchto sporů. Mezi ně patří zejména možnosti donutit druhou smluvní stranu, aby se dostavila ke konzultaci k určité otázce či jasný mechanismus sjednávání určitých záležitostí mezi vlastníkem a provozovatelem (např. roční plán údržby).

2.8.11 Zajištění souladu s podmínkami Rozhodnutí o poskytnutí dotace

Provozní smlouva by měla rovněž obsahovat ujednání o povinnosti provozovatele respektovat podmínky Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

3 PROCESNÍ POSTUP ŽADATELE

Žadatelé a příjemci podpory v OPŽP jsou povinni postupovat v souladu s Metodikou a“ Pravidly pro žadatele a příjemce v platném a účinném znění.

3.1 Nové provozní smlouvy

Tato kapitola dopadá na situace, kdy infrastruktura spolufinancovaná z OPŽP bude po jejím dokončení provozována na základě nové provozní smlouvy.

Nové provozní smlouvy budou přijatelné za předpokladu splnění následujících podmínek:

- **Soulad postupu při realizaci zadávacího řízení s požadavky Metodiky**

Aplikace podmínek stanovených v této Metodice pro výběr provozovatele.

- **Délka trvání provozní smlouvy**

Za předpokladu, že se soukromý provozovatel nebude finančně podílet na investicích do výstavby, obnovy, zkvalitnění nebo rozšíření vodohospodářské infrastruktury, spolufinancování z Fondu soudržnosti v rámci OPŽP bude přiděleno za podmínky, že délka trvání provozní smlouvy bude maximálně **10 let**, přičemž tato délka trvání musí být rádně odůvodněna dle § 179 ZZVZ.

- **Obsah provozní smlouvy**

Nová provozní smlouva musí obsahovat náležitosti uvedené v kapitole 2 této Metodiky.

- **Problematika nastavení cen u nových smluv**

Cenotvorba musí odpovídat požadavkům a pravidlům uvedeným v kapitole 2.2 této Metodiky.

Výše cen pro Vodné a/nebo Stočné musí představovat základní hodnotící kritérium při výběru provozovatele (u koncesního způsobu provozování). V tomto případě, zadavatel musí určit jednotnou výši nájemného a jednotný předpokládaný objem dodané pitné vody, resp. odváděné odpadní vody, jinak nabídky uchazečů nejsou srovnatelné. Zadavatel dále může dle charakteru smlouvy určit jednotně pro všechny soutěžící další charakteristiky provozu za účelem zajištění srovnatelnosti nabídek (např. objemy vody předané). Jedná se zejména o proměnné, u kterých provozovatel nenese riziko jejich skutečné výše dle rozložení rizik v konkrétní provozní smlouvě.

Dílní hodnotící kritérium ceny nebo odměny se musí vztahovat pouze k období cenové fixace, tj. období, pro které nabídky uchazečů jsou závazné (jinak by nezávazná část nabídky určovala výsledek soutěže). Definice soutěžní ceny je uvedena v Manuálu k ZFM pro výběrové řízení na

provozovatele VH infrastruktury. Při tvorbě soutěžního kritéria je doporučeno používat diskontování (tzn. že první rok období cenové fixace má vyšší váhu v soutěži než poslední rok cenové fixace). Dále je nutné, aby způsob indexace byl jednoznačně určen v zadávací dokumentaci, a to takovým způsobem, aby nemohlo dojít ke zdánlivým rozdílům mezi nabídkami uchazečů (a k rozdílu v jejich hodnocení), které ve skutečnosti (tj. až dochází k uplatnění skutečných cenových indexů *ex post*) nebudou.

Zásada, že pouze pevně dané nákladové položky a zisk mohou vstupovat do hodnocení nabídky, musí být v každém případě dodržena. Zadavatele musí zvláště pečlivě zvážit přístup k nákladům nové nebo rekonstruované infrastruktury. Např. pokud dochází k promítání provozních nákladů rekonstruované infrastruktury v počátečním období, uchazečův odhad těchto promítnutých nákladů nesmí vstupovat do hodnocení nabídek. V této situaci, musí uchazeč naopak ocenit, o kolik se „strop“ na příjmu provozovatele snižuje z důvodu vyloučení rekonstruované infrastruktury z režimu pevně daných nákladů. V případě, že žadatel chce zahrnout poskytování předplaceného nájemného do nové provozní smlouvy pro provoz dotované infrastruktury, musí poskytnout objektivní vysvětlení, proč toto řešení je pro něho nejvýhodnější. Tento požadavek vzniká z důvodu toho, že předplacený nájem představuje ve své podstatě velmi drahou půjčku od provozovatele (). Pokud vlastník potřebuje finanční zdroje od provozovatele, tyto zdroje (dle standardních zásad projektů na základě partnerství soukromého a veřejného sektoru) by měly být investovány do smluvních investic provozovatele. Tímto způsobem je možnost získat další výhody pro vlastníka (hlavně v podobě přenosu rizik na provozovatele), které mohou převážet nevýhodnost vysokých finančních nákladů soukromého kapitálu.

3.1.1 Nové provozní smlouvy „na zelené louce“

V případě **nových provozních smluv**, které budou uzavřeny pro **zcela nově budovanou infrastrukturu představující samostatný funkční celek** (tzv. „na zelené louce“),² musí být v dostatečném předstihu před zahájením výběrového řízení předloženy SFŽP podklady k danému výběrovému řízení a jeho dokumentace, včetně návrhu smlouvy o provozování odpovídající požadavkům Metodiky.

3.1.2 Nové provozní smlouvy nahrazující stávající provozní smlouvy

V případě **nových provozních smluv nahrazujících stávající smlouvy** (tj. nové provozní smlouvy pro celek infrastruktury) musí být

- před vydáním Rozhodnutí o poskytnutí dotace předložen SFŽP dodatek provozní smlouvy, výpověď smlouvy nebo jiný dokument prokazující ukončení stávající provozní smlouvy;

(V případech, kdy však délka stávající provozní smlouvy končí ve stejný rok, jako dochází k získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu, není nutno současnou provozní smlouvu upravovat.)

- v dostatečném předstihu před zahájením výběrového řízení předloženy SFŽP podklady k danému výběrovému řízení a jeho dokumentace, včetně návrhu smlouvy o provozování odpovídající požadavkům Metodiky.

Nové provozní smlouvy musí být účinné nejpozději od prvního dne následujícího kalendářního roku po získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu realizovaného v rámci OPŽP.

3.2 Úpravy stávajících provozních smluv

3.2.1 Standardní úpravy provozních smluv

Žadatel před Rozhodnutím o poskytnutí dotace předkládá v případě standardní úpravy provozní smlouvy upravenou a oběma stranami podepsanou provozní smlouvu v souladu s kapitolou 2 této Metodiky (zejména pak s Praktickou příručkou¹⁹, ZFM a Principy cenotvorby OPŽP).

U všech stávajících smluv platí, že SFŽP bude po ukončení projektu do konce trvání provozní smlouvy v pravidelných intervalech zajišťovat kontrolu plnění požadavků na smlouvy tak, aby bylo zaručeno, že jsou tyto podmínky dodržovány.

3.2.2 Účinnost úprav stávajících provozních smluv

Za účelem těchto úprav je nezbytné uzavření vzájemného dodatku mezi smluvními stranami. Doporučujeme možnost takové úpravy předem konzultovat jak se SFŽP, tak mezi oběma smluvními stranami. Úprava by měla nabýt účinnosti nejpozději od 1. ledna roku následujícího po roce, v němž došlo k získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu.

Vždy platí, že změna (úprava) stávající provozní smlouvy je nepřípustná, pokud by došlo k podstatné změně smlouvy.

Za podstatnou se považuje taková změna, která by

- A. významně rozšířila předmět veřejné zakázky / koncese (tím není dotčena možnost rozšíření předmětu smlouvy v jednacím řízení bez uveřejnění podle ustanovení § 64 písm. b) a § 66 ZZVZ,**
- B. při jejím použití v původním zadávacím řízení umožnila účast jiných dodavatelů, nebo**
- C. při jejím použití v původním zadávacím řízení mohla ovlivnit výběr nejvhodnější nabídky,**
- D. měnila ekonomickou rovnováhu smlouvy ve prospěch vybraného uchazeče.**

Ze shora uvedeného vyplývá, že o nepodstatnou (a tedy v tomto ohledu přijatelnou) změnu provozní smlouvy se jedná pouze tehdy, kdy není naplněna žádná ze shora uvedených podmínek.

V případě úprav stávající provozní smlouvy je odpovědností každého žadatele či příjemce prověřit, že žádný z výše uvedených předpokladů podstatnosti změny není naplněn s tím, že SFŽP může vyžadovat, aby žadatel, resp. příjemce, prokázal soulad prováděných úprav s výše uvedenými podmínkami formou věcných důkazů a argumentů. (Pokud žadatel, resp. příjemce

¹⁹ Praktická příručka – smluvní výkonové ukazatele v oboru VaK ČR (v aktuálním znění)

ukončí stávající smlouvu a soutěží provozování infrastrukturního celku znovu, popř. aplikuje jiný provozní model na celek této infrastruktury, tato otázka pochopitelně nevzniká.)

Každý projekt, kde má docházet k úpravě stávající provozní smlouvy, je však posouzen standardně na základě změny v hodnotě poskytovaných služeb pro zkoumání nenaplnění podmínky „A“ uvedené výše. Pro přijatelnost úpravy stávající smlouvy je vždy nezbytné, aby změna v souvislosti s projektem OPŽP nevyvolala navýšení hodnoty veřejné zakázky o více než 10 %, (analogicky k platným pravidlům pro rozšíření veřejné zakázky v ČR),

Ve velké většině případů lze očekávat, že zavádění pravidel OPŽP do stávající smlouvy zaručuje nenaplnění podmínky „D“ výše. Nicméně i v tomto případě je potřeba, aby žadatel, resp. příjemce, ověřil, že nedochází v úhrnu ke změně provozní smlouvy (hospodářské rovnováhy smlouvy) ve prospěch provozovatele.

Pro přijatelnost smlouvy je tedy v tomto ohledu rozhodující, zda provoz dotované infrastruktury bude představovat **novou nebo značnou měrou (podstatně) rozšířenou službu**.

Novou službu představuje poskytování služby, která zatím v rámci dané provozní smlouvy nebyla poskytována, nejčastěji provozování jedné složky (tj. vodovod nebo kanalizace).

Podstatně rozšířenou službu představuje rozšíření stávající infrastruktury co do příjmu provozovatele. Hranice pro to, aby rozšíření bylo „podstatné“, je **10 %** a je navržena způsobem analogicky odpovídajícím pravidlům stanoveným v ZZVZ. Za podstatné rozšíření služby se považuje splnění kritéria „**zvýšení příjmu provozovatele**“.

Vždy platí, že se shora uvedenými stávajícími daty musí být srovnáván **výsledný stav po úplné realizaci projektu** (bez ohledu na to, v jakých etapách je vybudován, popř. financován).²⁰

Zvýšení příjmu provozovatele

Kritérium posuzuje míru zvýšení budoucí hodnoty veřejné zakázky²¹ stávajícího provozovatele poté, co se nově vybudovaná infrastruktura uvede do provozu, oproti hodnotě příjmu vyplývající z uzavřené smlouvy (ekvivalentně způsobem dle § 222 odst. 9 ZZVZ).

Je tedy nutné porovnat výši dvou ekonomických kategorií:

- I. Současnou hodnotu veřejné zakázky, která ze smlouvy v současnosti plyne z provozování stávajícího rozsahu infrastruktury dle provozní smlouvy.
- II. Předpokládaná hodnota veřejné zakázky za předpokladu, že stávající i novou (rozšiřovanou) infrastrukturu bude provozovat tentýž provozovatel.

Zvýšení hodnoty veřejné zakázky provozovatele lze posoudit porovnáním celkového současného ročního příjmu provozovatele ze stávající provozní smlouvy (za kalendářní rok nebo za bezprostředně předcházejících 12 měsíců) a předpokládaného budoucího ročního příjmu provozovatele po uvedení nové (rozšiřované) infrastruktury do trvalého provozu (je nezbytné porovnávat příjem ve stejné cenové hladině pro omezení vlivu inflace/indexace cen, a také je

²⁰ Není tedy možné například říct, že letos projekt navýší rozsah služeb o 5 %, a příští rok o 8 % a že ani v jednom roce nedochází k navýšení o více než 10 %.

²¹ tj. nikoli zisku

potřeba odečíst nájemné, které určuje zadavatel, a které většinou musí růst z titulu požadavků OPŽP).

Kritérium zvýšení hodnoty veřejné zakázky je naplněno tehdy, pokud předpokládaný budoucí příjem bude o více než 10 % vyšší než současný příjem provozovatele ze stávající provozní smlouvy (měřeno ve stálých cenách a bez vlivu nájemného).

Veškeré změny v provozních smlouvách vyplývajících z Podmínek přijatelnosti, musí být účinné, tj. aplikovatelné nejpozději od prvního dne následujícího kalendářního roku po získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu realizovaného v rámci OPŽP.

3.3 Zadávací řízení na výběr provozovatele

V případech popsaných výše (viz zejména kapitola 2) musí dojít k uzavření nové provozní smlouvy, přičemž uzavření nové provozní smlouvy musí předcházet řádné zadávací řízení na výběr provozovatele konané v souladu s právními předpisy České republiky a v souladu s evropským právem.

UPOZORNĚNÍ:

Není možné akceptovat uzavření smlouvy formou veřejné soutěže o nejvhodnější nabídku podle ustanovení § 1772 a násl. NOZ. Tento institut není upraven v komunitárním právu a nepředstavuje akceptovatelnou formu pro uzavření smlouvy zadavatelem.

V závislosti na konkrétních podmínkách příslušné provozní smlouvy je zadavatel povinen konat některý z následujících typů zadávacích řízení a dodržovat stanovené podmínky této Metodiky (předpokládáme, že vlastníkem je ve všech případech veřejný zadavatel):

3.3.1 Koncesní řízení

Zadavatel bude uzavírat provozní smlouvu v **koncesním řízení** podle části 8 Hlavy I-III ZZVZ, pokud budou splněny následující podmínky:

- i. předpokládaná hodnota koncese přesáhne po dobu trvání provozní smlouvy částku 20 milionů Kč bez DPH určenou způsobem uvedeným v ZZVZ,
- ii. předmětem provozní smlouvy bude závazek provozovatele provozovat příslušnou vodohospodářskou infrastrukturu s tím, že provozovatel **bude** mít právo přímo vybírat od konečných odběratelů vodné a/nebo stočné a
- iii. provozovatel by měl podle provozní smlouvy nést podstatnou část rizik spojených s využíváním předmětu provozní smlouvy (tato podmínka bude v zásadě považována za splněnou vždy, pokud provozovatel bude mít právo přímo vybírat od konečných odběratelů vodné a/nebo stočné). Mezi taková rizika patří zejména riziko poptávky, riziko platební morálky zákazníků a technicko-provozní rizika

spojená s provozem předmětné infrastruktury. Pokud by příslušná provozní smlouva obsahovala ujednání v tom smyslu, že zadavatel poskytuje provozovateli přímé platby v rozsahu alespoň odpovídajícím výši příjmů provozovatele od koncových odběratelů, mohlo by se za určitých okolností jednat ze strany zadavatele o veřejnou zakázku (ad b) (pokud by výše takové přímé platby prakticky eliminovala přenos rizik na provozovatele).

Zadavatel je povinen při konání koncesního řízení postupovat v souladu s příslušnými ustanoveními ZZVZ. Je přitom povinen dodržovat základní principy zadávacího práva, tj. transparentnost, nediskriminaci a rovné zacházení se všemi zájemci a uchazeči.

Pokud předpokládaná hodnota veřejné zakázky určená způsobem dle ZZVZ (příjmem provozovatele se rozumí celková předpokládaná výše plateb konečných odběratelů) po dobu trvání provozní smlouvy přesáhne stanovenou výši, je zadavatel povinen zajistit schválení provozní (koncesní) smlouvy zastupitelstvem obce či města.

Podmínky koncesního řízení se musí vždy řídit konkrétními okolnostmi daného případu s tím, že zadavatel musí být vždy schopen SFŽP zdůvodnit, proč zvolil to, které smluvní ujednání či kvalifikační nebo hodnotící kritérium, proč přikládá danému hodnotícímu kritériu určitou váhu, resp. proč požaduje splnit danou úroveň kvalifikace. Níže uvedená pravidla je proto nutné brát pouze jako obecné vodítko.

Předpokládaná hodnota koncese

Před zahájením koncesního řízení zadavatel zjistí a SFŽP předloží předpokládanou hodnotu předmětu koncesní smlouvy a předpokládanou hodnotu veřejné zakázky koncesionáře, který vyplývá z realizace koncesní smlouvy; způsob výpočtu předpokládané hodnoty předmětu koncesní smlouvy a předpokládané hodnoty veřejné zakázky stanoví prováděcí právní předpis, kterým je v současnosti ZZVZ. Podle tohoto zákona se předpokládanou hodnotou veřejné zakázky rozumí součet předpokládaných příjmů koncesionáře z realizace předmětu koncesní smlouvy v jednotlivých letech po dobu předpokládané platnosti koncesní smlouvy.

Obsah koncesní dokumentace

Doporučujeme, aby obsahem koncesní dokumentace byl zejména úplný návrh provozní smlouvy, který bude v souladu s požadavky této Metodiky přesně specifikovat práva a povinnosti vlastníka i provozovatele s tím, že jednotliví uchazeči nebudou oprávněni v návrhu provozní smlouvy měnit jiné pasáže než ty, které tak budou výslovně označeny a které budou dále předmětem hodnocení.

Součástí koncesní dokumentace dále musí být i částečně vyplněný Zjednodušený finanční model zahrnující veškeré vstupní údaje od zadavatele.

Vodítkem pro obsahové náležitosti koncesní dokumentace je rovněž ZZVZ o zadávací dokumentaci i na koncesní dokumentaci. Koncesní dokumentace by tedy měla být souborem dokumentů, údajů, požadavků a technických podmínek vymezující předmět koncese do takové podrobnosti, aby koncesionář mohl zpracovat nabídku. Koncesní dokumentace by tedy měla obsahovat minimálně

- obchodní a platební podmínky (vhodným řešením je specifikovat tyto podmínky ve smlouvě, která bude součástí koncesní dokumentace),

- technické podmínky,
- požadavky na varianty nabídek, je-li relevantní,
- podmínky a požadavky na zpracování nabídky,
- způsob zpracování nabídkové ceny (pokud s ohledem na předmět plnění přichází v úvahu), ideálně i Manuál k ZFM,
- způsob hodnocení nabídek,
- požadavky na prokázání kvalifikace.

Zadavatel by měl při stanovení kvalifikačních i hodnotících kritérií aplikovat princip „hodnota za peníze“ a měl by přitom vycházet z příslušné analýzy rizik. Následující příklady kvalifikačních a hodnotících kritérií je proto nutné brát pouze jako ilustrativní příklady s tím, že v konkrétních případech je nutné nastavit tyto parametry individuálně při zohlednění všech relevantních souvislostí konkrétního projektu.

Kvalifikační kritéria

Zadavatel by měl stanovit přiměřené technické kvalifikační předpoklady, které zajistí, že uchazeč má dostatečné personální a technické zázemí pro plnění předmětu provozní smlouvy.

Při formulaci kvalifikačních kritérií by měl zadavatel nicméně dodržet následující principy:

- kvalifikační kritéria nesmí být nepřiměřeně přísná ve vztahu k předmětu provozní smlouvy,
- reference (požadavky na seznam významných služeb poskytnutých dodavatelem) nesmí být vázány na určité území, značku či technologii (zákaz značkové specifikace),
- prokázání reference dle předchozího bodu nelze omezit pouze na služby, které poskytoval dodavatel jiné osobě, ale lze toto prokázat i skrze poskytování služeb na majetku ve vlastnictví dodavatele
- personální požadavky by měly odpovídat rozsahu infrastruktury a náročnosti jejího provozování, přičemž je vhodné od uchazeče požadovat prohlášení, že se požadované osoby budou podílet na plnění smlouvy,
- požadavky na technické vybavení by měly zohlednit, že provozovatel může v některých případech vybavení pořizovat až po přidělení koncese před zahájením plnění, zadavatel by se měl vyhnout značkovým specifikacím,

Příklad:

(Vycházíme-li z předpokladu, že předmětem koncese je provozování kanalizace a ČOV v sídle s 20.000 EO po dobu deseti let).

Příklady **vhodných** kvalifikačních kritérií:

Název kritéria

Minimální požadavek

1. reference

jedna – tři zakázky obdobného charakteru a rozsahu realizované v ČR nebo v EU (požadavek nesmí být vyšší, než jaký je rozsah provozované VHI)

2. seznam techniků

*alespoň tři osoby s VŠ vzděláním
vodohospodářského směru a pěti roky
praxe v oboru*

3. počet zaměstnanců

alespoň 10 zaměstnanců

Hodnotící kritéria

Nabídky musí být vždy hodnoceny podle jejich ekonomické výhodnosti. Při výběrovém řízení na koncesní smlouvu malého rozsahu nebo zadávacího řízení mimo režim ZZVZ je možné hodnotit nabídky podle nejnižší nabídkové ceny. V případě hodnocení podle ekonomické výhodnosti musí být hlavním hodnotícím kritériem vždy výše ceny pro konečné odběratele – tedy cena za Vodné a/nebo Stočné. Doporučujeme, aby relativní váha tohoto kritéria činila alespoň 90 %. Další dílčí hodnotící kritéria by měla vyjadřovat výhodnost provozní smlouvy pro zadavatele s tím, že zadavatel by měl jako hodnotící kritéria stanovit pouze takové veličiny, které objektivně zvyšují či snižují výhodnost nabídky pro zadavatele (tj. musí vyjadřovat vztah užitné hodnoty a ceny). Dílčí hodnotící kritéria se musí vztahovat k nabízenému plnění. Dílčí hodnotící kritéria by rovněž měla být stanovena transparentním způsobem.

Hodnotícím kritériem nemůže být výše nájemného.

Zadavatel by se měl vyhnout vágním kritériím či kritériím, která by suplovala dostatečné vymezení práv a povinností stran v koncesní dokumentaci, jako je např. kvalita projektu řízení ČOV a podobně. Zadavatel by měl již dopředu přesně stanovit, co od provozovatele očekává a jaké parametry kvality služeb požaduje splnit.

Jako možná hodnotící kritéria se nabízí výše referenčních hodnot vybraných výkonových ukazatelů – uchazeče mohou nabídnout, v koncesní dokumentaci takto označených základních či doplňkových ukazatelů, vyšší referenční hodnoty, opět v rámci stanoveného rozpětí, případně mohou doplnit doplňkové ukazatele (dle Praktické příručky) nad rámec minimálních požadavků.

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ:

S ohledem na ZZVZ nemohou být dílčím hodnotícím kritériem smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinnosti dodavatele (např. smluvní pokuty) nebo platební podmínky (např. délka splatnosti faktur).

3.3.2 Zadávací řízení na koncesní smlouvy, na které se nevztahuje ZZVZ (KSMR)

Zadavatel není povinen v zadávacím řízení zadat koncesi malého rozsahu, jejíž předpokládaná hodnota je rovna nebo nižší než 20.000.000 Kč bez DPH. Zadavatel je u těchto zakázek povinen dodržovat podmínky Metodiky.

Obdobné postavení mají tzv. veřejné zakázky malého rozsahu zadávané sektorovými zadavateli, jejíž limity jsou stanoveny prováděcími předpisy k ZZVZ.

Vodítkem zadávání těchto koncesí a veřejných zakázek malého rozsahu je Interpretální sdělení Komise o právních předpisech Společenství použitelných pro zadávání zakázek, na které se plně nebo částečně nevztahují směrnice o zadávání veřejných zakázek (2006/C 179/02). Především je zadavatel povinen dodržet základní zásady práva veřejného zadávání, které plynou z evropského práva a judikatury ESD tj.

- zásada transparentnosti,
- zásada rovného zacházení
- zásada vzájemného uznávání,
- zásada zákazu diskriminace.

Další zásady, které je zadavatel povinen dodržovat jsou

- zásada volného pohybu zboží (článek 28 Smlouvy o ES),
- právo usazování (článek 43 Smlouvy o ES),
- zásada proporcionality,
- zásada vzájemného uznávání (členský stát, ve kterém je služba poskytována, musí přijímat technické specifikace, kontroly, diplomy, certifikáty a kvalifikace požadované v jiném členském státu, pokud jsou uznány za rovnocenné těm, které vyžaduje členský stát, ve kterém je služba poskytována).

Tyto zásady platí vždy bez ohledu na předpokládanou hodnotu veřejné zakázky.

Zadavatel musí při uzavírání těchto smluv malého rozsahu dodržet postup uvedený v kapitole 4.3 Metodiky.

Pokud průměrná roční předpokládaná hodnota veřejné zakázky (koncese) je rovna nebo nižší než 2 mil. Kč bez DPH za jednu složku pitné/odpadní vody a zároveň se jedná o koncesi malého rozsahu dle § 178 ZZVZ, jejíž celková předpokládaná hodnota je rovna nebo nižší než 20 mil. bez DPH, nevztahují se na ni podmínky Metodiky pro KSMR a nebudou tyto veřejné zakázky ze strany SFŽP kontrolovány.

Společní zadavatelé

Obdobně jako v případě zadávacího řízení dle ZZVZ upravuje zákon spojení zadavatelů za účelem společného postupu směřujícího k výběru koncesionáře. V případě koncesního řízení je možnost společného zadání (spojení zadavatelů) upravena v ust. § 7 ZZVZ.

3.3.3 Zadávací řízení pro služební provozní smlouvy

Zadavatel bude uzavírat provozní smlouvu v zadávacím řízení pro služební provozní smlouvy v případě, pokud nebudou naplněny podmínky pro aplikaci postupů dle kap. 3.3.1 a 3.3.2, pokud v příslušné provozní smlouvě zadavatel umožní jakékoli přímé či nepřímé platby ve prospěch provozovatele a pokud se zároveň na uzavření smlouvy bude vztahovat zákon č. 134/2016 Sb. o zadávání veřejných zakázek (zejména s ohledem na předpokládanou hodnotu veřejné zakázky, tj. veřejné zakázky malého rozsahu).

Jedná se o model, kdy příslušná rizika nese zadavatel, který zároveň platí odměnu dodavateli za provádění jednotlivých činností souvisejících s provozováním infrastruktury. Některá rizika spojená s využíváním předmětu provozní smlouvy (např. některá provozní rizika) může nést i provozovatel. Tato kategorie tedy zahrnuje prakticky všechny provozní smlouvy, které nesplní podmínky pro zadání v koncesním řízení. Základním rozdílem, který odlišuje veřejné zakázky od koncesí je to, že poplatky od zákazníků (zde vodné a/nebo stočné) nejsou v případě veřejné zakázky příjmem dodavatele, resp. provozovatele v oblasti vodního hospodářství. Není však vyloučeno, že provozovatel (dodavatel) poplatky (vodné a/nebo stočné) pro zadavatele (vlastníka infrastruktury) od koncových zákazníků, resp. odběratelů, vybírá.

Při konání zadávacího řízení pro služební provozní smlouvy je zadavatel povinen postupovat podle příslušných ustanovení ZZVZ a podle kapitoly 4.1 a 4.2 Metodiky.

V případě, kdy předpokládaná hodnota veřejné zakázky je rovna nebo nižší 2 mil. Kč bez DPH, nevztahují se na ně podmínky Metodiky a nebudou tyto veřejné zakázky ze strany SFŽP kontrolovány.

4 ZADÁVACÍ ŘÍZENÍ NA PROVOZOVATELE VODOHOSPODÁŘSKÉ INFRASTRUKTURY

Příjemce podpory za podmínek stanovených SFŽP zajistí plnění požadavků zákona o zadávání veřejných zakázek, nejlepší mezinárodní praxe v oboru provozování vodohospodářské infrastruktury a soulad provozu předmětné vodohospodářské infrastruktury s požadavky Podmínek přijatelnosti. Příjemce podpory zajistí, že bude po dobu nejméně 10 let od 1. ledna následujícího kalendářního roku po získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu zajištěna finanční udržitelnost projektu, zejména bude zajištěna tvorba nájemného ve složce dodávek pitné vody a/nebo odvádění a čištění odpadních vod a nájemné z provozování vodohospodářské infrastruktury bude použito v souladu s principy péče řádného hospodáře.

Důležitá upozornění

Příjemce podpory je oprávněn zahájit zadávací řízení na provozovatele bez předchozího posouzení ze strany SFŽP, přičemž musí zajistit plnění požadavků nejlepší mezinárodní praxe v oboru provozování vodohospodářské infrastruktury a soulad provozu předmětné vodohospodářské infrastruktury s požadavky Podmínek přijatelnosti. Pokud plnění příslušných požadavků nezajistí, vystavuje se riziku zrušení zadávacího řízení.

Za dodržení pravidel pro výběr provozovatele je odpovědný příjemce podpory. Ani skutečnost, že SFŽP neshledal při kontrole výběru provozovatele závady a administraci akce neukončil, příjemce podpory této odpovědnosti nezbavuje.

Při podezření na porušení pravidel pro výběr provozovatele kdykoliv v průběhu realizace akce je SFŽP oprávněn vyzvat příjemce podpory k nápravě, případně požádat o stanovisko ÚOHS.

Při zjištění nedostatků, které ovlivnily nebo mohly ovlivnit výběr provozovatele, a pokud nedojde ze strany příjemce podpory k nápravě, bude další administrace akce v rámci OPŽP ukončena.

4.1 Náležitosti zadávacího řízení na provozovatele

Příjemce podpory předloží SFŽP podklady k zadávacímu řízení na výběr provozovatele a jeho dokumentaci včetně návrhu smlouvy o provozování odpovídající požadavkům Podmínek přijatelnosti, a to v dostatečném předstihu před zahájením daného řízení na provozovatele infrastruktury za účelem umožnění jejich kontroly. Přitom se připouští, aby příjemce podpory předložil dokumentaci k posouzení odděleně v typech zadávacích/výběrových řízení, kdy je fáze kvalifikace časově oddělena od fáze soutěžní (typicky užší řízení nebo koncesní řízení). Příjemce podpory v řádném zadávacím řízení provedeném v souladu s aplikovatelnými účinnými právními předpisy vybere nového provozovatele a uzavře novou smlouvu o provozování infrastruktury, na jejímž základě bude provozována infrastruktura, přičemž tato smlouva musí být účinná nejpozději od prvního dne následujícího kalendářního roku po získání posledního kolaudačního souhlasu k projektu realizovaného v rámci OPŽP.

Nabídky budou hodnoceny dle jejich ekonomické výhodnosti. Jedním z hodnotících kritérií pro výběr provozovatele musí vždy být výše ceny pro Vodné a/nebo Stočné. Pokud váha přidělená příjemcem podpory jako zadavatelem hodnoticímu kritériu „cena“ bude menší než 90 %, musí příjemce podpory předložit SFŽP současně s dokumentací i odůvodnění pro výši navrhované váhy, které prokazuje kvantitativním způsobem, že daná váha je v daném případě odůvodněná.

Při výběrovém řízení (bez rozlišení hodnoty zakázky) na koncesní smlouvu týkající se provozování VHI je možné hodnotit i pouze dle nejnižší nabídkové ceny.

Před předložením dokumentace k zadávacímu řízení na provozovatele na SFŽP doporučujeme překontrolovat správnost a úplnost dle zveřejněného kontrolního listu pro výběr provozovatele (viz kapitola 8 dokument 8.5), a to v zájmu urychlení posouzení ze strany SFŽP.

4.2 Přehled podkladů k zadávacímu/ řízení na provozovatele

Níže je uveden přehled podkladů pro jednotlivé fáze zadávacího řízení na provozovatele požadovaných k předložení SFŽP (podklady postačí předložit v elektronické podobě ve formátech DOC nebo XLS; případné úpravy dokumentů se předkládají na SFŽP u souborů ve formátu DOC v revizích).

4.2.1 Předložení podkladů před zahájením daného řízení (fáze 1)

Příjemce podpory je povinen předložit SFŽP následující podklady:

- výpočet předpokládané hodnoty veřejné zakázky dle ZZVZ,
- návrh Oznámení o zahájení koncesního řízení dle formuláře F24 Věstníku veřejných zakázek anebo jeho ekvivalent v případě koncesních smluv malého rozsahu, případně návrh Oznámení o zahájení příslušného zadávacího řízení dle metodiky k uveřejňování ve Věstníku veřejných zakázek, v případě záměru uzavření služební provozní smlouvy,
- kvalifikační dokumentaci včetně všech příloh, na které kvalifikační dokumentace odkazuje (součástí kvalifikační dokumentace musí být komentář k dílčím hodnoticím kritériím, který dostatečně specifikuje, jak budou dílčí hodnoticí kritéria upřesněna v koncesní dokumentaci).

Poznámka: v případě otevřeného zadávacího řízení (a dalších druhů zadávacího řízení kromě užšího řízení a jednacího řízení s uveřejněním) bude kontrolní fáze 1 a 2 spojena v jednu kontrolní fázi.

4.2.2 Předložení podkladů před zahájením daného řízení (fáze 2)

Příjemce podpory je povinen předložit SFŽP následující podklady ke 2. fázi:

- výzvu k podání nabídek anebo její ekvivalent v případě koncesních smluv malého rozsahu,
- zadávací/koncesní podmínky (koncesní dokumentace se všemi přílohami), tj. veškeré požadavky zadavatele obsahující vymezení předmětu dané koncesní smlouvy / veřejné zakázky) a ostatní soutěžní požadavky včetně pravidel pro dodavatele na vyplnění ZFM zahrnující i úplný návrh provozní smlouvy.
- návrh Karet VÚME nebo obdobný dokument, reflektující skutečný stav majetku po realizaci projektu a stanovující hodnotu majetku podle Metodického pokynu MZe - k výchozímu roku realizace výběrového řízení, za veškerý pronajímáný majetek (stávající + projektem realizovaný), v relevantní složce pitné a/nebo odpadní vody).

Poznámka: v případě otevřeného zadávacího řízení (a dalších druhů zadávacího řízení kromě užšího řízení a jednacího řízení s uveřejněním) bude kontrolní fáze 1 a 2 spojena v jednu kontrolní fázi.

4.2.3 Předložení podkladů o průběhu daného řízení

Příjemce podpory je povinen předložit SFŽP následující doklady o průběhu daného řízení (doporučujeme tyto doklady předložit SFŽP v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy, aby se předešlo případnému uzavření smlouvy, která nebyla vysoutěžena v souladu s pravidly OPŽP):

- harmonogram průběhu daného řízení,
- doklad o uveřejnění daného řízení,
- doklad o zpřístupnění dokumentace daného řízení (v případě dvoufázového řízení je požadováno doložení dokladů pro 1. i 2. fázi řízení), je-li relevantní,
- žádosti o účast v daném řízení, je-li to relevantní,
- nabídky dodavatelů,
- zprávu o posouzení a hodnocení (je-li relevantní) nabídek,
- oznámení o výběru dodavatele a doklad o zaslání oznámení všem dodavatelům, kteří podali nabídku,
- další doklady k průběhu daného řízení (dotazy a odpovědi, námitky a rozhodnutí o námitkách),
- protokoly ze všech jednání, tj. z otevírání obálek, hodnocení kvalifikace a nabídek, zpracované tak, aby bylo doloženo dodržení pravidel veřejného zadávání, ev. pravidel stanovených pro koncese malého rozsahu, je-li to relevantní,
- doklady o jmenování, o složení komisí a prohlášení o střetu zájmů všech členů, pokud není součástí protokolu z jednání komise, a byla-li komise ustavena,
- doklad o řádném a včasném odeslání formuláře F25 o výsledku řízení dle metodiky k uveřejňování ve Věstníku veřejných zakázek.

Příjemce dotace předloží platně uzavřenou smlouvu o provozování včetně příloh a dokumentaci zadávacího řízení SFŽP. Pro případ, že nebude předložena příslušná dokumentace ani do 12 měsíců po vydání posledního kolaudačního souhlasu na infrastrukturu pořízenou s podporou podle tohoto rozhodnutí, případně po termínu stanoveném pro předložení podkladů k závěrečnému vyhodnocení akce (rozhodující je nedodržení termínu, který uplyne dříve), bude za toto nesplnění stanovené podmínky uplatněn postih.

4.3 Podmínky pro zadávání koncesních smluv malého rozsahu

Tento postup se vztahuje na uzavírání koncesních smluv, jedná-li se o koncese malého rozsahu dle § 178 ZZVZ, jejichž celková předpokládaná hodnota je rovna nebo nižší než 20 mil. Kč bez DPH, ale jejichž průměrná roční předpokládaná hodnota je rovna nebo větší než 2 mil. Kč bez DPH za jednu složku pitné/odpadní vody.

Zadavatel je povinen dle § 6 ZZVZ dodržovat při zadávání koncesních smluv malého rozsahu zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Ze Smlouvy o ES dále pro zadavatele vyplývá povinnost dodržovat zásadu vzájemného uznávání a zásadu přiměřenosti (proporcionality).

4.3.1 Zahájení výběrového řízení

Výběrové řízení musí být zahájeno prostřednictvím:

1) uveřejnění oznámení o zahájení výběrového řízení nebo výzvy k podání žádosti o účast a k prokázání kvalifikace či obdobného dokumentu (dále jen „oznámení o zahájení výběrového řízení“) a to vždy na úřední desce (vč. elektronické verze úřední desky) či profilu zadavatele, je-li obcí (městem), v ostatních případech na webových stránkách či profilu zadavatele (je žádoucí zveřejnit včetně všech příloh – zejména kvalifikační, případně koncesní dokumentace),

a současně

2) odesláním oznámení o zahájení výběrového řízení včetně všech příloh (zejména kvalifikační, případně koncesní dokumentace) konkrétním zájemcům. **Zadavatel je povinen oslovit nejméně 3 zájemce**, kteří nejsou vzájemně propojenými osobami ve smyslu § 74 a násl. zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), v platném znění. Zadavatel je povinen oslovit pouze takové zájemce, o kterých má relevantní informace, že jsou požadovanou koncesní smlouvu schopni plnit a že lze od nich objektivně očekávat, že splňují zadavatelem stanovené kvalifikační předpoklady.

Náležitosti oznámení o zahájení výběrového řízení:

- 1) identifikační údaje zadavatele,
- 2) název a základní popis předmětu koncesní smlouvy,
- 3) lhůta, místo a jazyk podání žádosti o účast / lhůta pro podání nabídek; lhůta pro podání žádosti o účast / lhůta pro podání nabídek musí být nejméně 25 kalendářních dnů ode dne zveřejnění či odeslání oznámení o zahájení výběrového řízení (rozhodný je pozdější úkon), přičemž lhůta by měla být určena pevným datem a hodinou,
- 4) kritéria hodnocení včetně jejich vah,
- 5) informaci o tom, že se nejedná o koncesní řízení podle ZZVZ,
- 6) odkaz na kontaktní osobu zadavatele (adresa, fax, e-mail, telefon),
- 7) podmínky poskytnutí kvalifikační dokumentace,
- 8) předpokládaná hodnota veřejné zakázky.

Náležitosti kvalifikační dokumentace:

- 1) podmínky účasti ve výběrovém řízení, zejména popis požadovaných kvalifikačních kritérií,
- 2) základní popis hodnotících kritérií včetně jejich vah,
- 3) podmínky pro podání žádosti o účast a splnění kvalifikace,
- 4) podmínky pro uplatnění žádosti o vysvětlení zadávací dokumentace k oznámení o zahájení výběrového řízení a kvalifikační dokumentaci, přičemž lhůta pro odeslání odpovědi dodavateli nesmí být delší než 3 pracovní dny od doručení dotazu zadavateli; vysvětlení zadávací dokumentace včetně přesného znění žádosti doručí zadavatel současně všem dodavatelům, kteří požádali o poskytnutí dokumentace nebo kterým byla dokumentace poskytnuta. Zadavatel uveřejní vysvětlení zadávací dokumentace včetně přesného znění žádosti bez identifikace tazatele též způsobem, jakým poskytl přístup k dokumentaci, nejpozději 5 dní před koncem lhůty pro podání žádosti o vysvětlení zadávací dokumentace. Písemná žádost musí být zadavateli doručena nejpozději 8 pracovních dnů před uplynutím lhůty pro podání žádosti o účast,
- 5) výhrada, že zadavatel je oprávněn výběrové řízení kdykoliv zrušit i bez uvedení důvodu,
- 6) podmínky změny podmínek oznámení o zahájení výběrového řízení a kvalifikační dokumentace.

V případě, že žadatel nebude používat dvoufázového postupu, tj. žádosti o účast (předkvalifikace) a následné výzvy k podání nabídek, bude ke kvalifikační dokumentaci připojena koncesní dokumentace v rozsahu požadavků na koncesní dokumentaci, uvedených níže.

4.3.2 Posouzení kvalifikace

Zadavatel otevírá obálky a posuzuje kvalifikaci pouze u dodavatelů, kteří podali žádost o účast / nabídku ve lhůtě stanovené ve výzvě/oznámení o zahájení výběrového řízení.

Osoby podílející se na posouzení kvalifikace nesmí být ve střetu zájmů. Zadavatel nesmí omezit počet dodavatelů a je povinen vyzvat k podání nabídky všechny dodavatele, kteří splnili kvalifikaci.

O posouzení kvalifikace je zadavatel povinen vyhotovit písemný záznam (protokol). Dodavatelé, kteří podali žádost o účast / nabídku, mají právo nahlížet a činit si opisy a výpisy z tohoto protokolu a zadavatel je povinen této žádosti vyhovět bez zbytečného odkladu.

Zadavatel je povinen dodavatele, které z výběrového řízení vyloučí, neprodleně o této skutečnosti informovat včetně uvedení důvodu vyloučení.

4.3.3 Výzva k podání nabídek

Zadavatel vyzve k podání nabídky dodavatele – v případě, že se zadavatel rozhodl postupovat s využitím dvoufázového postupu žádosti o účast (předkvalifikace) a následné výzvy k podání nabídek – kteří splnili kvalifikaci a kteří nebyli z výběrového řízení vyloučeni.

Náležitosti výzvy k podání nabídky:

- 1) identifikační údaje zadavatele,

- 2) název a popis předmětu koncesní smlouvy,
- 3) lhůtu, místo a jazyk podání nabídek; lhůta pro podání nesmí být kratší než 25 kalendářních dnů ode dne odeslání výzvy k podání nabídky, přičemž lhůta by měla být určena pevným datem a hodinou,
- 4) informaci o přístupu ke koncesní dokumentaci, pokud není přímo přílohou výzvy k podání nabídky,
- 5) odkaz na kontaktní osobu zadavatele (adresa, fax, e-mail, telefon).

Náležitosti koncesní dokumentace:

- 1) podmínky a požadavky na zpracování nabídky, tj. jaké údaje mají dodavatelé v nabídce uvést, jak mají nabídku sestavit, vč. formální úpravy, požadavek na jazyk nabídky a na varianty nabídky,
- 2) požadavek na předložení návrhu koncesní smlouvy s tím, že dodavatelé se nesmí od závazného návrhu koncesní (provozní) smlouvy, který je součástí koncesní dokumentace, odchýlit s výjimkou zadavatelem označených částí/položek,
- 3) požadavek na zpracování nabídkové ceny,
- 4) hodnoticí kritéria a jejich přesný popis včetně vah a způsobu hodnocení dílčích hodnoticích kritérií; základním hodnoticím kritériem může být ekonomická výhodnost nabídky i nejnižší nabídková cena. v případě hodnocení podle ekonomické výhodnosti nabídky musí být jedním z dílčích hodnoticích kritérií výše ceny pro vodné a stočné pro konečné odběratele bez nájemného a jeho váha by měla být min. 90 %,
- 5) součástí koncesní dokumentace (např. ve formě přílohy) musí být návrh/vzor koncesní smlouvy dle podmínek OPŽP (včetně elektronické formy tohoto návrhu smlouvy),
- 6) další informace, které zadavatel uzná za vhodné, zejména bližší technické podmínky plnění koncesní smlouvy,
- 7) podmínky změny podmínek koncesní dokumentace výběrového řízení,
- 8) podmínky pro uplatnění žádosti o vysvětlení zadávací dokumentace k oznámení o zahájení výběrového řízení a kvalifikační dokumentaci, přičemž lhůta pro odeslání odpovědi dodavateli nesmí být delší než 3 pracovní dny od doručení dotazu zadavateli; vysvětlení zadávací dokumentace včetně přesného znění žádosti doručí zadavatel současně všem dodavatelům, kteří požádali o poskytnutí dokumentace nebo kterým byla dokumentace poskytnuta. Zadavatel uveřejní vysvětlení zadávací dokumentace včetně přesného znění žádosti bez identifikace tazajícího též způsobem, jakým poskytl přístup k dokumentaci. Písemná žádost musí být zadavateli doručena nejpozději 8 pracovních dnů před uplynutím lhůty pro podání žádosti o účast.

Lhůta pro podání nabídek nesmí být kratší než 25 kalendářních dnů ode dne odeslání výzvy k podání nabídek.

4.3.4 Posouzení a hodnocení nabídek

Hodnotitel nabídek nesmí být ve střetu zájmů ve vztahu k dodavatelům.

Hodnotitel provádí:

- 1) kontrolu úplnosti nabídek, tj. zda nabídka obsahuje všechny dokumenty a části požadované v zadávací dokumentaci,
- 2) posouzení nabídek, tj. zda nabídka splňuje požadavky uvedené v zadávací dokumentaci, včetně kontroly obsahu návrhu koncesní smlouvy,
- 3) případně hodnocení nabídek podle hodnotících kritérií, pokud zadavatel neobdržel pouze jednu nabídku.

Hodnocení nabídek může být provedeno i před jejich posouzením. V takovém případě dojde po hodnocení nutně k posouzení pouze té nabídky, která byla podána dodavatelem, který se umístil jako první, případně druhý nebo třetí s ohledem na výsledek hodnocení.

O posouzení a hodnocení nabídek vyhotoví zadavatel protokol, který musí obsahovat minimálně:

- 1) seznam posouzených nabídek,
- 2) dojde-li k vyřazení nabídky, odůvodnění vyřazení,
- 3) popis hodnocení nabídek včetně odůvodnění hodnocení nabídky,
- 4) výsledek hodnocení.

Dodavatelé, kteří podali nabídku, mají právo nahlížet a činit si opisy a výpisy z tohoto protokolu a zadavatel je povinen žádosti dodavatele o nahlížení do protokolu vyhovět do 3 pracovních dnů od obdržení takové žádosti.

4.3.5 Oznámení o výběru dodavatele

Zadavatel rozhodne o výběru nejvhodnější nabídky na základě hodnocení nabídek. V případě, že zadavatel rozhodne o výběru nejvhodnější nabídky v rozporu se závěry hodnocení nabídek, musí vždy uvést důvody takového postupu.

Zadavatel dodavatelům oznámí rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky a v oznámení uvede pořadí nabídek a odůvodnění výběru nejvhodnější nabídky.

Zadavatel uzavře smlouvu s dodavatelem, jehož nabídka byla vyhodnocena jako nejvhodnější. Odmítne-li dodavatel uzavřít smlouvu, uzavře zadavatel smlouvu s dodavatelem, jehož nabídka byla hodno-cena jako další v pořadí.

4.4 Podmínky pro zadávání služebních provozních smluv

Zadavatel musí postupovat v souladu s ustanoveními ZZVZ a dle kapitol 4.1 a 4.2 Metodiky. Postup dle ZZVZ platí pro případy, kdy předpokládaná hodnota veřejné zakázky bude vyšší než 2. mil. Kč bez DPH.

V případě, kdy předpokládaná hodnota veřejné zakázky bude rovna nebo nižší než 2 mil. Kč bez DPH, nevztahují se na ně podmínky Metodiky a nebudou tyto veřejné zakázky ze strany SFŽP kontrolovány.

Pro výpočet nabídkové ceny musí závazně použít jako nástroj cenotvorby ZFM, dodržet podmínky nejlepší mezinárodní praxe a podmínky a pravidla vyplývající z Metodiky pro žadatele a příjemce podpory.

Zadavatel musí oslovit alespoň tři potenciální dodavatele, pokud není dle ZZVZ zadavatel povinen zakázku uveřejnit ve Věstníku veřejných zakázek.

4.5 Postihy za porušení pravidel zadávacího řízení na provozovatele

Porušení pravidel zadávacího řízení bude sankcionováno odvody dle podmínek uvedených v právním aktu.

5 VAZBY NA USTANOVENÍ RELEVANTNÍCH PŘEDPISŮ KOMUNITÁRNÍHO PRÁVA A ODPOVÍDAJÍCÍ LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ V ČR

Operační program Životního prostředí (OPŽP) je programem, který umožňuje získat prostředky z evropských fondů.

Na úrovni EU vychází OPŽP především z následujících právních předpisů:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1300/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1084/2006,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (dále „obecné nařízení“),
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky
- nařízení Komise (ES) č. 1828/2006 ze dne 8. prosince 2006, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 o obecných ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj,
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, o Evropském fondu pro regionální rozvoj, o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES ze dne 31. března 2004, o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby,
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb,
- směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod,
- SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2020/2184 ze dne 16. prosince 2020 o jakosti vody určené k lidské spotřebě",
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ustanovující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky („Rámcová směrnice o vodách“),
- nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu ES, ve znění pozdějších předpisů („Nařízení o finančním řízení rozpočtu ES“).

Uvedené předpisy evropského práva upravují účel, prostředky, oblasti a způsoby čerpání prostředků z příslušných evropských fondů, ale i další záležitosti, přičemž oblast životního prostředí je pouze jedna z mnoha oblastí podpory. OPŽP umožňuje čerpat prostředky z obou těchto fondů, avšak pouze v oblasti ochrany životního prostředí v souladu se svým cílem.

Na úrovni EU vychází OPŽP především z následujících materiálů EK:

- Zpráva ISPA 2004 („Analýza žádostí o podporu z fondu ISPA pro investice do odvětví odpadní vody a pitné vody ve městech Příbram, Plzeň, Liberec, Karlovy Vary a Karviná“),
- Zpráva Komise 2006 („Analýza stávajících smluv mezi obcemi a soukromými provozovateli a navrhované úpravy těchto smluv v oblasti zásobování pitnou vodou a odkanalizování v České republice“) a
- Závěrečná zpráva DG Regio 2009 („Posouzení českých návrhů spojených se zaváděním „vodohospodářské smlouvy“ jako součásti OP Životní prostředí 2007-2013 a otázek týkajících se provozních smluv s vazbou na projekty Fondu soudržnosti 2004“).

Na úrovni ČR je nezbytné v souvislosti s problematikou OPŽP uvažovat zejména následující právní předpisy:

- zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (vodní zákon),
- zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška Ministerstva zemědělství č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů,
- Metodického pokynu MZe č.j.14000/2020-15132-1 Metodický pokyn pro orientační ukazatele výpočtu pořizovací (aktualizované) ceny objektů do vybraných údajů majetkové evidence vodovodů a kanalizací, pro Plány rozvoje vodovodů a kanalizací a pro Plány financování obnovy vodovodů a kanalizací
- zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška Ministerstva financí č. 450/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- cenová rozhodnutí Ministerstva financí, kterými se vydává seznam zboží s regulovanými cenami (výměr MF o regulaci cen v oboru vodovodů a kanalizací),
- nařízení vlády č. 61/2003 Sb., o ukazatelích a hodnotách přípustného znečištění povrchových vod a odpadních vod, náležitostech povolení k vypouštění odpadních vod do vod povrchových a do kanalizací a o citlivých oblastech, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Soulad s požadavky Evropské komise pro současné programové období vychází z období předchozího a je nezbytné jej posuzovat zejména z hlediska:

- Dohody mezi Českou republikou a Evropskou komisí na „Podmínkách přijatelnosti vodohospodářských projektů pro Operační program Životní prostředí v programovacím období 2014–2020“ (rovněž označována jako „Příloha č. 6 PD OPŽP“),
- Dohody mezi Českou republikou a Evropskou komisí na „Podmínkách přijatelnosti vodohospodářských projektů pro Operační program Životní prostředí v programovacím období 2007–2013“ předložených EK dne 6. srpna 2007 (rovněž označována jako „Příloha č. 3 PD OPŽP“),
- Podmínek přijatelnosti vodohospodářských projektů pro Operační program Životní prostředí v programovacím období 2007–2013 (dokument připravený Ministerstvem životního prostředí a předložený EK dne 6. srpna 2007, rovněž označovány jako „Podmínky přijatelnosti“)
- nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu ES, ve znění pozdějších předpisů („Nařízení o finančním řízení rozpočtu ES“)²².

Pravidla podpory v rámci OPŽP jsou stanovena zejména v následujících dokumentech:

- Programový dokument Operační program Životní prostředí 2007 – 2013, 2014 – 2020, 2021 - 2027, ,
- Metodika pro žadatele rozvádějící podmínky Přílohy č. 7 PD OPŽP 2007 – 2013, č. 6 PD OPŽP 2014 – 2020, č. 3 PD OPŽP 2021 - 2027,
- Praktická příručka – Smluvní výkonové ukazatele v oboru vodovodů a kanalizací ČR,
- Manuál ke Zjednodušenému finančnímu modelu
- Manuál k Nástroji Udržitelnost
- Závazné pokyny pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP 2007 - 2013
- Pravidla pro žadatele a příjemce podpory v OPŽP pro období 2014 – 2020, 2021-2027
- Metodika k zadávání veřejných zakázek podle zákona č.134/2016 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, a další.

(vše dostupné na internetových stránkách <http://www.opzp.cz>)

²² Zejména uplatnění zásady řádného finančního řízení dle čl. 27 tohoto nařízení.